

RŪKymo PREVENCIJOS PLĖTRA ŠIAULIŲ MIESTE

Šiauliai, 2013

TURINYS

ĮVADAS	3
TYRIMO METODAS IR KONTINGENTAS	4
TYRIMO REZULTATAI.....	5
1. Demografiniai duomenys	5
2. Rūkymo paplitimas.....	7
3. Gyventojų požiūris į rūkymą	11
4. Gyventojų požiūris į priemones, mažinančias rūkymo paplitimą	19
5. Gyventojų požiūris į rūkymo apribojimą viešose Šiaulių miesto vietose	27
IŠVADOS.....	38
REKOMENDACIJOS	39

IVADAS

Įgyvendinant Nacionalinės sveikatos tarybos rekomendacijas dėl rūkymo prevencijos plėtros, taip pat įgyvendinant Šiaulių miesto savivaldybės narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos 2011-2013 m. programos 2.7. priemonę: „Siūlyti Savivaldybės tarybai drausti rūkyti miesto viešose vietose“, buvo atlikta vieša gyventojų nuomonės apklausa dėl rūkymo viešose vietose apribojimo. Skatinant sveikos aplinkos kūrimo pilietines iniciatyvas, viešinami tyrimo rezultatai, teikiami pasiūlymai ir rekomendacijos Šiaulių miesto tarybos nariams, Bendruomenės sveikatos tarybos nariams, Narkotikų kontrolės komisijai bei miesto visuomenei. Įgyvendinus tyrimo rekomendacijas, tikslinga būtų vykdyti tęstinį miesto gyventojų apklausos projektą, siekiant nustatyti: ar draudimas rūkyti viešose vietose turi įtakos rūkymo paplitimui, ar prisideda prie nerūkymo kultūros propagavimo Šiaulių mieste, sveikesnio gyvenimo būdo formavimo.

TYRIMO METODAS IR KONTINGENTAS

Tyrimo tikslas:

Nustatyti prielaidas kurti palankesnę sveikatai aplinką Šiaulių mieste, plėtojant nerūkymo zonas bei draudimą rūkyti viešose vietose.

Tyrimo uždaviniai:

1. Išsiaiškinti Šiaulių miesto gyventojų požiūrį į rūkymo paplitimą.
2. Identifikuoti šiauliečių nuostatas į rūkymo apribojimą viešose vietose.
3. Įvertinti galimybes plėtoti nerūkymo zonas mieste.

Tiriamųjų kontingento apibūdinimas:

Tiriamąjį kontingentą sudarė – Šiaulių miesto 16-60 metų amžiaus ir vyresni gyventojai. Tiriamieji buvo atrinkti atsitiktinės patogiosios atrankos metodu, atsižvelgiant į lytį ir amžių. Buvo apklausti 490 Šiaulių miesto gyventojai.

Tyrimo eiga:

2012 metų rugsėjo mėn. atsitiktinės patogiosios atrankos metodu atrinktiems Šiaulių miesto gyventojams viešose vietose buvo išdalintos anketos, prieš pildant anketas kiekvienas respondentas buvo supažindinamas su atliekamu tyrimu.

Tyrimo metodas:

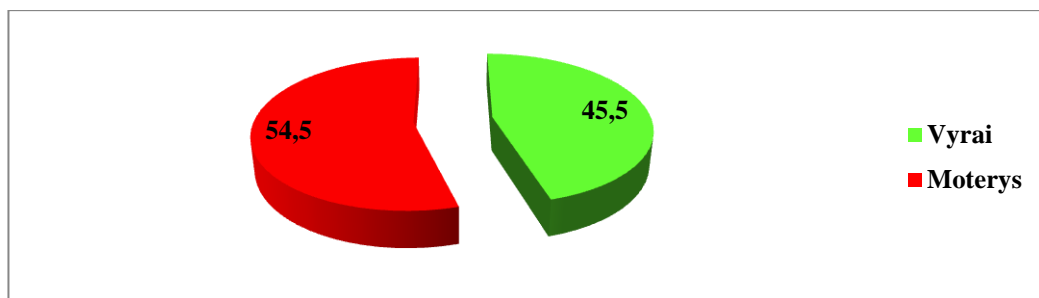
Vykdam anketinę apklausą naudotas anoniminis klausimynas, kurį sudarė 27 klausimai apie respondentų požiūrį į rūkymo paplitimą, rūkymo apribojimo viešose vietose ir nerūkymo zonų plėtrą.

Surinkti anketinės apklausos duomenys buvo analizuojami „SPSS 15,0 for Windows“ programa bei „MS Excel“ skaičiuokle. Kiekybinių požiūrių priklausomumo, homogeniškumo bei proporcijų lygybių vertinimui naudotas χ^2 kriterijus ir z kriterijus. Rezultatų skirtumas laikytas statistiškai reikšmingu, kai $p < 0,05$. Duomenys analizuoti taikant aprašomąją statistiką.

TYRIMO REZULTATAI

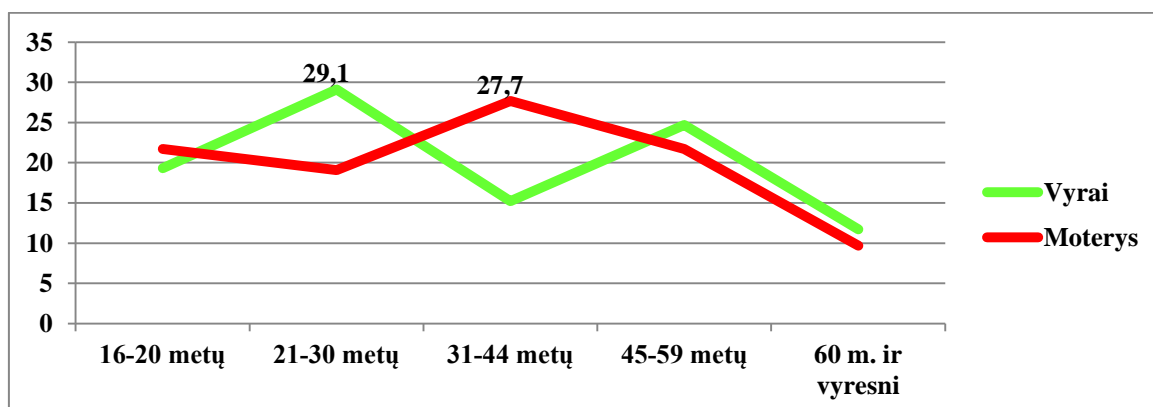
1. Demografiniai duomenys

Tiriamųjų imtis (N) 500 gyventojų. Klausimyną užpildė 490 šiauličių (atsako dažnis - 98 proc.). Tyrime dalyvavo 223 vyrai (45,5 proc.) ir 267 moterys (54,5 proc.) (žr. 1.1. pav.).

1.1. pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal lytį (proc.)

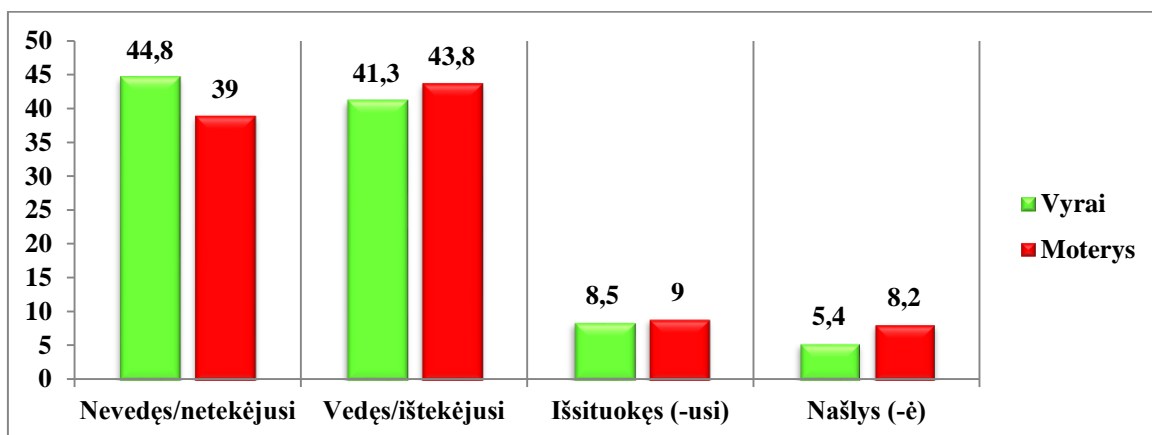
Lyginat pagal amžiaus grupes, didžiąją respondentų dalį sudarė 21-30 metų (23,7 proc.) ir 45-59 metų (23,1 proc.) asmenys. Daugiausia moterų buvo 31-44 metų amžiaus grupėje (27,7 proc.), o vyrų – 21-30 metų amžiaus grupėje (29,1 proc.) (žr. 1.2. pav.).

1.2. pav. Respondentų pasiskirstymas pagal amžių ir lytį (proc.)

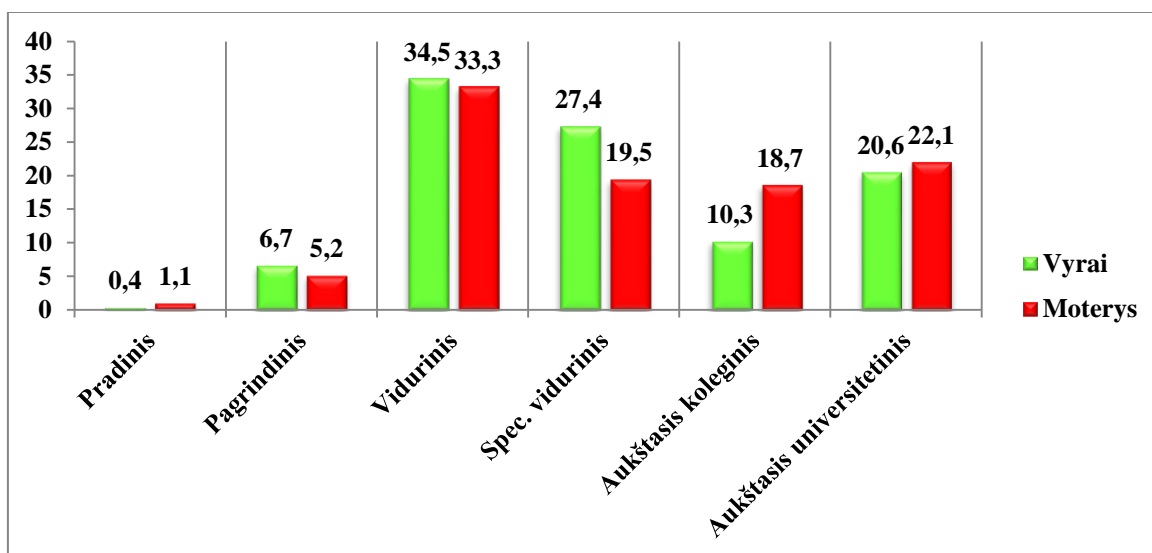
Lyginant respondentų pasiskirstymą pagal šeimyninę padėtį ir lytį matome, kad vedusių (ištekėjusių) ir nevedusių (netekėjusių) asmenų dalis buvo didžiausia ir sudarė 84,3 proc. visų tiriamųjų. Nevedę vyrai sudarė 44,8 proc. ir netekėjusios moterys – 39 proc. Vedusių moterų (43,8 proc.) buvo daugiau nei vedusių vyrų (41,3 proc.). 8,8 proc. tiriamųjų buvo išsituokę asmenys ir 6,9 proc. našliai. Išsituokusių ir našlių moterų (atitinkamai 9 proc. ir 8,2 proc.) buvo daugiau nei išsituokusių ir našlių vyrų (atitinkamai 8,5 proc. ir 5,4 proc.) (žr. 1.3. pav.). Analizuojant pagal amžių, statistiškai reikšmingai ($p < 0,05$) daugiau vedusių (ištekėjusių) buvo 31-44 metų amžiaus grupėje (73,1 proc.), nevedusių/netekėjusių – 16-30 metų amžiaus grupėje (16-20 metų – 100 proc., 21-30 metų – 74,1 proc.). Daugiausia išsiskyrusių buvo 31-59 metų amžiaus tiriamųjų (31-44 metų

– 15,7 proc., 45-59 metų – 15,9 proc.) ir daugiausia našlių buvo tarp vyriausių (60 metų ir vyresnių) respondentų (38,5 proc.).

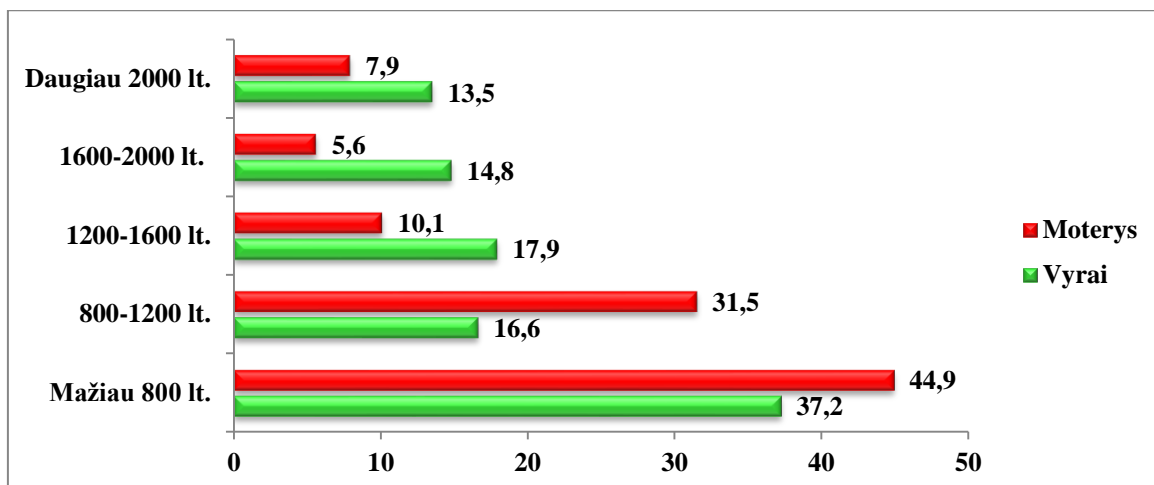
1.3. pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal šeimyninę padėtį, atsižvelgiant į lytį (proc.)

Tyrimo metu buvo nustatyta, kad 40,8 proc. moterų ir 30,9 proc. vyrų yra įgiję aukštąjį išsilavinimą. Spec. vidurinį išsilavinimą turi 27,4 proc. vyrų ir 19,5 proc. moterų, su viduriniu išsilavinimu buvo 34,5 proc. tiriamųjų vyrų ir 33,3 proc. moterų. Su pradiniu išsilavinimu buvo 5,9 proc. respondentų, t. y. 6,7 proc. vyrų ir 5,2 proc. moterų, bei pradinį išsilavinimą turėjo 0,4 proc. vyrų ir 1,1 proc. moterų. Skirtumai tarp vyrų ir moterų statistiškai reikšmingai nesiskyrė ($p > 0,05$) (žr. 1.4 pav.).

1.4 pav. Respondentų išsilavinimas, atsižvelgiant į lytį (proc.)

41,4 proc. tiriamųjų vidutinės pajamos per mėnesį yra mažiau nei 800 litų, 24,7 proc. – 800-1 200 litų. 1 200-1 600 litų pajamas gauna 13,7 proc. respondentų, 1 600- 2 000 litų gauna 9,8 proc. ir virš 2 000 litų pajamos yra 10,4 proc. apklaustųjų. Išanalizavus gaunamas pajamas pagal lytį, rezultatai rodo, kad vyrai uždirba daugiau nei moterys ($p < 0,05$) (žr. 1.5 pav.). Statistiškai reikšmingai ($p < 0,05$) didesnes pajamas gauna tiriamieji, turintys aukštąjį universitetinį išsilavinimą.

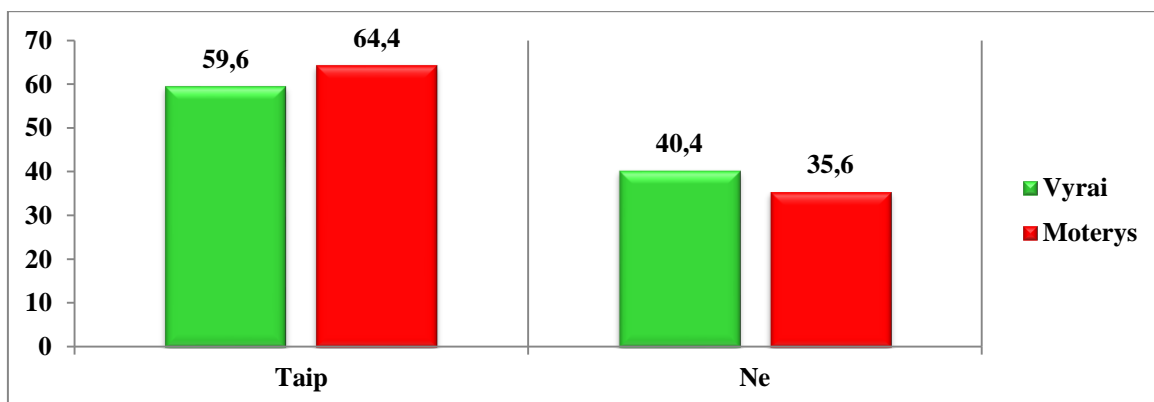

1.5 pav. Tiriamųjų gaunamos vidutinės pajamos per mėnesį, atsižvelgiant į lytį (proc.)

* $p < 0,05$

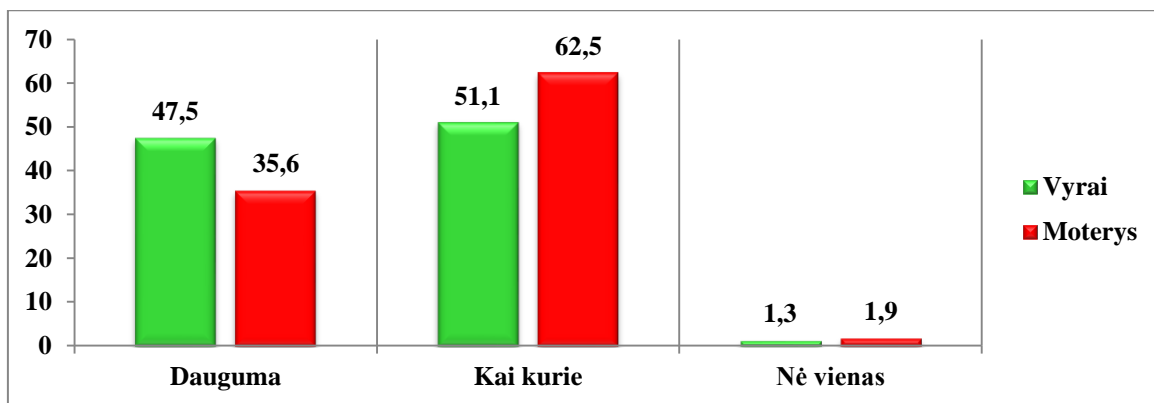
2. Rūkymo paplitimas

Daugiau nei pusė (62,2 proc.) tiriamųjų teigia, kad jų artimieji rūko. Vyrų ir moterų atsakymai statistiškai reikšmingai nesiskiria ($p > 0,05$), tačiau daugiau rūkančiųjų yra moterų artimoje aplinkoje (žr. 2.1 pav.).

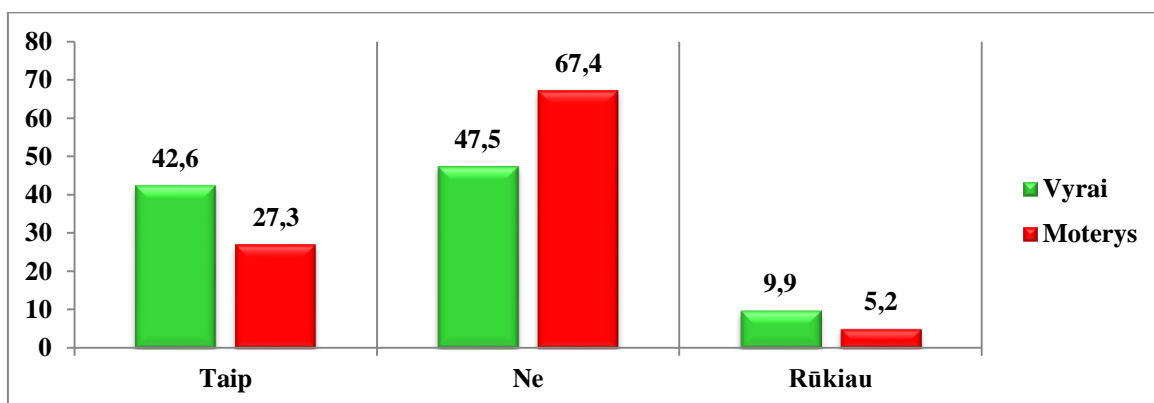
2.1 pav. Vyrų ir moterų, kurių artimi žmonės rūko (proc.)

Tiriamųjų buvo klausama, ar jų pažįstami žmonės rūko. 41 proc. atsakė, kad rūko dauguma, 57,3 proc. teigė, jog rūko tik kai kurie ir 1,6 proc. tiriamųjų nė vienas pažįstamas nerūko. Statistiškai reikšmingai daugiau vyrų (47,5 proc.) nei moterų (35,6 proc.) nurodė, kad didžioji dauguma jų pažįstamų žmonių rūko. O daugiau moterų (62,5 proc.) nei vyrų (51,1 proc.) ($p < 0,05$) nurodė, kad rūko tik kai kurie jų pažįstami (žr. 2.2 pav.).

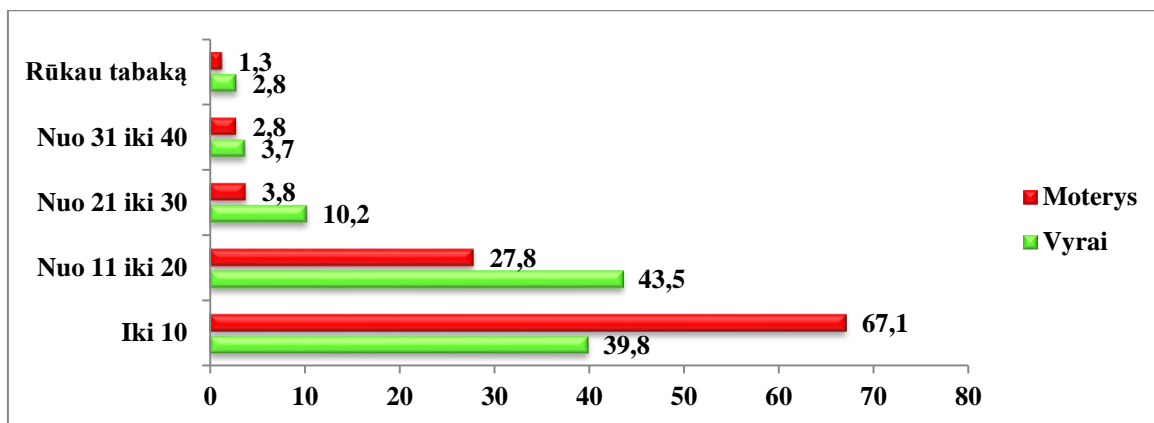
2.2 pav. Vyrai ir moterys, kurių pažįstami žmonės rūko (proc.) * $p < 0,05$

Tyrimo rezultatai rodo, kad 34,3 proc. tiriamųjų šiuo metu rūko, 58,4 proc. nerūko ir 7,3 proc. yra rūkę anksčiau. Statistiškai reikšmingai daugiau ($p < 0,05$) dabar rūko vyrų (42,6 proc.) nei moterų (27,3 proc.). Anksčiau rūkė 9,9 proc. vyrų ir 5,2 proc. moterų (žr. 2.3 pav.). Analizuojant respondentų atsakymus pagal išsilavinimą, jie statistiškai reikšmingai nesiskiria ($p > 0,05$). Lyginant pagal pagrindinę veiklą, net 80 proc. bedarbių atsakė, kad rūko ($p < 0,05$).

2.3 pav. Vyrai ir moterys, kurie šiuo metu patys rūko (proc.) * $p < 0,05$

41,3 proc. tiriamųjų rūko 9-10 ir daugiau metų, 3-4 metus rūko 18,5 proc., 1-2 metus – 12,2 proc., 11,6 proc. rūko 5-6 metus, 7-8 metus – 9,5 proc. ir iki metų rūko 6,9 proc. tiriamųjų. Analizuojant duomenis pagal lytį, statistiškai reikšmingai daugiau ($p < 0,05$) moterų (67,1 proc.) nei vyrų (39,8 proc.) vidutiniškai per dieną surūko iki 10 cigarečių. Daugiau vyrų (43,5 proc.) nei moterų (27,8 proc.) ($p < 0,05$) atsakė, kad surūko 11-20 cigarečių per dieną (žr. 2.4 pav.).

2.4 pav. Surūkytų cigarečių skaičius, atsižvelgiant į lytį (proc.) *p<0,05

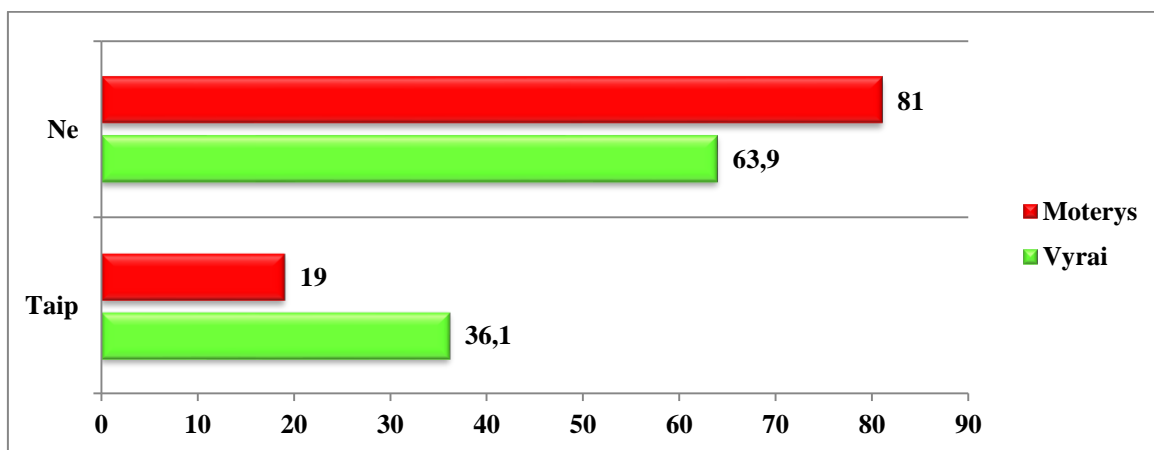
16-44 metų tiriamųjų per dieną vidutiniškai surūkytų cigarečių skaičius neviršija 30-ties. 6,7 proc. 45-59 metų amžiaus respondentų per dieną surūko virš 30 cigarečių, tokį cigarečių skaičių surūko ir 5,9 proc. 60 metų ir vyresni tiriamieji (žr. 1 lentelę).

1 lentelė.

Surūkytų cigarečių skaičius, atsižvelgiant į amžių (proc.)

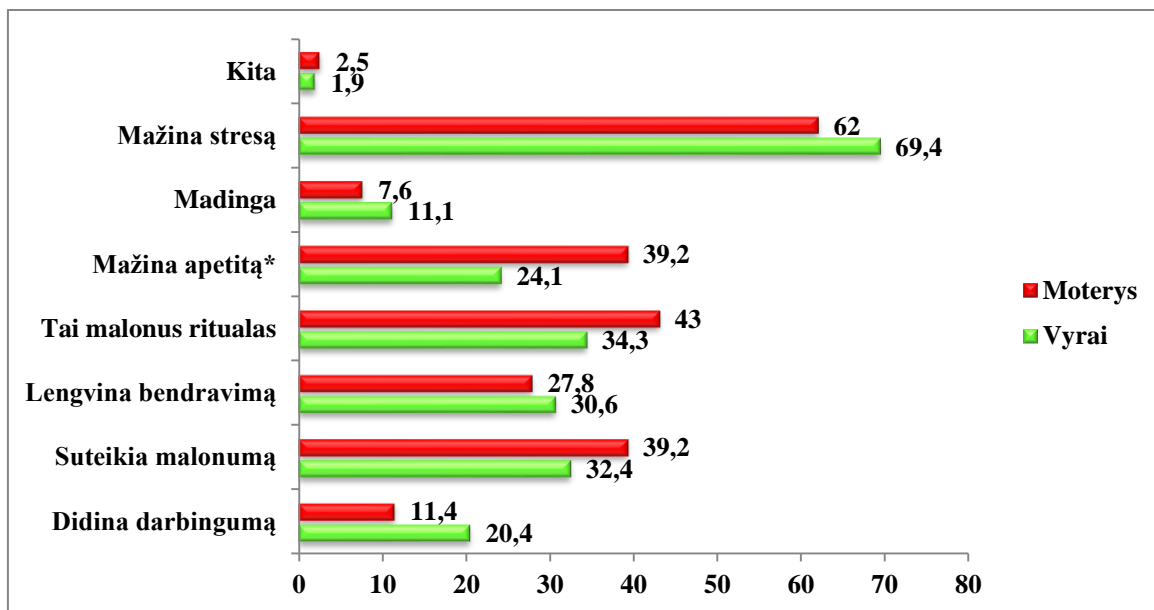
Amžius	Surūkytų cigarečių skaičius				
	Iki 10	Iki 11-20	Iki 21-30	Iki 31-40 ir daugiau	Rūkau tabaką
16-20 m.	69,4	25	5,6	0	0
21-30 m.	56	36	6	0	0
31-44 m.	48,7	46,2	5,1	0	0
45-59 m.	40	37,8	11,1	6,7	4,4
60 m. ir vyresni	35,3	41,2	11,8	5,9	5,9

28,9 proc. Šiaulių miesto gyventojų sunku nerūkyti draudžiamose vietose. Statistiškai reikšmingai ($p<0,05$) sunkiau nerūkyti yra vyrams (36,1 proc.) nei moterims (19 proc.) (žr. 2.5 pav.). Analizuojant duomenis pagal amžių, atsakymai statistiškai reikšmingai nesiskiria ($p>0,05$), tačiau sunkiausia nerūkyti vyriausiems (60 metų ir daugiau) tiriamiesiems (47,1 proc.).

2.5 pav. Atsakymų į klausimą „Ar sunku nerūkyti draudžiamose vietose?“ pasiskirstymas, lyginant pagal lytį (proc.) *p<0,05

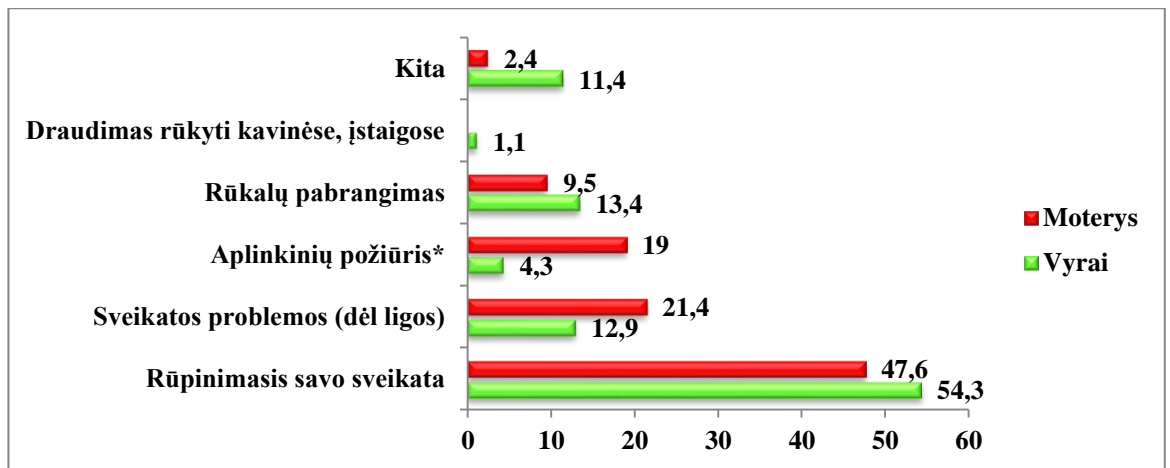
Daugiau nei pusė (66,3 proc.) tiriamųjų rūko, nes jų nuomone, rūkymas mažina stresą. 38 proc. mano, kad tai malonus ritualas, 35,3 proc. rūko, nes rūkymas tiriamiesiems suteikia malonumą. Kitos tiriamųjų rūkymo priežastys: 30,5 proc. rūkymas mažina apetitą, 19,4 proc. lengvina bendravimą, 16,6 proc. didina darbingumą, 9,6 proc. mano, kad rūkymas yra madinga ir 2,1 proc. nurodė kitą priežastį, kurios nepaminėjo. Analizuojant duomenis pagal lytį, moterų ir vyrų atsakymai statistiškai reikšmingai nesiskiria ($p>0,05$). Nuomonės išsiskyrė dėl rūkymo įtakos apetitui: 39,2 proc. moterų mano, kad rūkant mažėja apetitas, taip mano tik 24,1 proc. vyrų ($p<0,05$) (žr. 2.6 pav.).

2.6 pav. Rūkymo priežastys, atsižvelgiant į lytį (proc.) * $p<0,05$

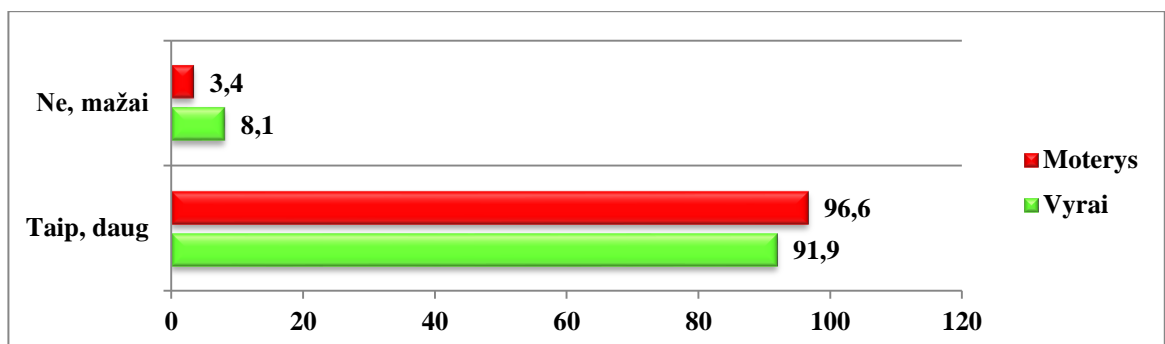
Daugiau nei pusė (54,4 proc.) tiriamųjų yra bandę atsisakyti rūkymo. Lyginant pagal lytį, atsakymai statistiškai reikšmingai nesiskiria ($p>0,05$). 56,3 proc. vyrų ir 51,9 proc. moterų nurodė, kad bandė mesti rūkyti.

Tiriamųjų buvo klausama, kas juos paskatino mesti rūkyti. 51,8 proc. respondentų metė rūkyti, nes rūpinasi savo sveikata, 16,1 proc. - dėl ligos, 13,5 proc. įtakojo rūkalų pabrangimas, 9,8 proc. metė rūkyti dėl aplinkinių požiūrio, 0,9 proc. dėl draudimo rūkyti kavinėse ir 8 proc. nurodė kitą priežastį. Daugiau moterų metė rūkyti dėl sveikatos problemos (dėl ligos) (21,4 proc.) ir aplinkinių požiūrio (19 proc.) ($p<0,05$), o vyrai metė rūkyti, nes rūpinasi savo sveikata (54,3 proc.), dėl rūkalų pabrangimo (13,4 proc.) ir kitų priežasčių (11,4 proc.) (žr. 2.7 pav.).

2.7 pav. Vyrų ir moterų atsakymų į klausimą „Kas paskatino mesti rūkyti?“ pasiskirstymas (proc.) * $p < 0,05$

Lyginant pagal lytį, statistiškai reikšmingai ($p < 0,05$) daugiau moterų (96,6 proc.), nei vyrų (91,9 proc.) manė, kad daug žmonių rūko (žr. 2.8 pav.). Lyginant respondentų nuomones pagal amžiaus grupes, šeimyninę padėtį, išsilavinimą ir pagrindinę veiklą, jos statistiškai reikšmingai nesiskyrė ($p > 0,05$). Daugiausia 21-30 m. amžiaus (96,6 proc.) apklaustųjų, našlių (97,1 proc.), tiriamųjų su aukštuoju koleginiu išsilavinimu (100 proc.), namų šeimininkių (100 proc.) ir bedarbių (100 proc.) manė, kad yra daug rūkančių žmonių. Didžioji dalis rūkančiųjų (94,6 proc.) ir nerūkančiųjų (94,8 proc.) taip pat atsakė maną, kad daug žmonių rūko.

2.8 pav. Vyrų ir moterų atsakymų į klausimą „Ar daug žmonių rūko?“ pasiskirstymas (proc.) * $p < 0,05$

3. Gyventojų požiūris į rūkymą

Paklausus respondentų nuomonės, ar rūkymas yra asmeninis kiekvieno žmogaus reikalas, dauguma (85,5 proc.) atsakė, kad tai yra asmeninis reikalas, 9,2 proc. teigė, kad nėra tik kiekvieno žmogaus reikalas ir 5,3 proc. nežino. Analizuojant duomenis pagal lytį, atsakymai statistiškai reikšmingai nesiskiria ($p > 0,05$), tačiau statistiškai reikšmingai ($p < 0,05$) daugiau jaunesni (16-20 m. amžiaus - 90,1 proc., 21-30 m. amžiaus - 88,8 proc., 31-44 m. amžiaus - 87 proc.), nei vyresni ((60 m. ir vyresni) - 73,1 proc.) tiriamieji, pritarė šiam teiginiui (žr. 2 lentelę).

2 lentelė.

Respondentų atsakymų į klausimą „Ar rūkymas yra kiekvieno žmogaus asmeninis reikalas?“ pasiskirstymas, lyginant pagal amžiaus grupes (proc.) *p<0,05

Amžius	Taip	Ne	Nežinau
16-20 m.*	90,1	5	5
21-30 m.*	88,8	7,8	3,4
31-44 m.*	87	7,4	5,6
45-59 m.	82,3	14,2	3,5
60 m. ir vyresni	73,1	13,5	13,5

Lyginant pagal pagrindinę veiklą, statistiškai reikšmingai ($p<0,05$) daugiau studentų (93,6 proc.), nei tarnautojų (81,8 proc.), moksleivių (77,8 proc.) ir pensininkų (73,8 proc.), pritarė teiginiui, kad rūkymas yra kiekvieno žmogaus asmeninis reikalas. Daugiau tarnautojų (16,2 proc.), nei studentų (5,5 proc.) ir darbininkų (7,6 proc.) manė, kad tai nėra tik kiekvieno žmogaus asmeninis reikalas (žr. 3 lentelę).

3 lentelė.

Respondentų atsakymų į klausimą „Ar rūkymas yra kiekvieno žmogaus asmeninis reikalas?“ pasiskirstymas, lyginant pagal pagrindinę veiklą (proc.) *p<0,05

Pagrindinė veikla	Taip	Ne	Nežinau
Tarnautojas (-a)*	81,8	16,2	2
Darbininkas (-ė)	87,1	7,6	5,3
Studentas (-ė)*	93,6	5,5	0,9
Moksleivis (-ė)	77,8	3,7	18,5
Namų šeimininkas (-ė)	84,6	11,5	3,8
Bedarbis (-ė)	80	6,7	13,3
Pensininkas (-ė)	73,8	11,9	14,3

Apklaustos rezultatai rodo, kad statistiškai reikšmingai ($p<0,05$) daugiau rūkančių (91,1 proc.), nei nerūkančių (83,9 proc.) ir neberūkančių respondentų (72,2 proc.), sutiko su teiginiu, kad rūkymas yra kiekvieno žmogaus asmeninis reikalas (žr. 4 lentelę).

4 lentelė.

Rūkančių, nerūkančių ir neberūkančių respondentų atsakymų į klausimą „Ar rūkymas yra kiekvieno žmogaus asmeninis reikalas?“ pasiskirstymas (proc.) *p<0,05

	Taip	Ne	Nežinau
Rūkantis (-i)*	91,1	3,6	5,4
Nerūkantis (-i)	83,9	11,2	4,9
Neberūkantis (-i)*	72,2	19,4	8,3

Rūkymas yra sudėtingas psichosocialinis - kultūrinis fenomenas. Vienas iš darančių įtaką veiksnių - rūkančių tėvų ir kitų suaugusių pavyzdys kaip elgesio modelis vaikams. Rūkantys bendraamžiai daro ypač didelę įtaką paauglių rūkymui. Tyrimai rodo, kad rūkančiųjų draugų aplinkoje tik dešimtadalis paauglių lieka nepabandę rūkyti ir tik penktadalis jų išlieka nepradėję rūkyti pastoviai (ESPAD, 2007).

Paklausus tiriamųjų, ar rūkantieji savo pavyzdžiu paskatina rūkyti aplinkinius, ir lyginant atsakymus pagal lytį ir šeimyninę padėtį, nuomonės statistiškai reikšmingai nesiskyrė ($p > 0,05$). 45,3 proc. moterų ir 40,4 proc. vyrų atsakė, kad rūkantieji savo pavyzdžiu skatina rūkyti aplinkinius. Daugiausia našlių (52,9 proc.) pritarė šiam teiginiui.

Lyginant pagal amžiaus grupes, daugiausia 45–59 m. amžiaus asmenų (50,4 proc.) manė, kad rūkantieji savo pavyzdžiu skatina rūkyti aplinkinius. Daugiausia 31–44 m. amžiaus (42,6 proc.) ir 16–20 m. amžiaus (41,6 proc.) asmenų manė, kad rūkantieji savo pavyzdžiu nedaro įtakos aplinkiniams.

Kuo aukštesnis respondentų išsilavinimas, tuo didesnė jų dalis pritarė teiginiui, kad rūkantieji savo pavyzdžiu skatina rūkyti aplinkinius. Daugiau aukštąjį universitetinį (60 proc.) išsilavinimą, nei pagrindinį (37,9 proc.), vidurinį (34,9 proc.) ir spec. vidurinį (34,9 proc.), išsilavinimą turinčių respondentų, pritarė nuomonei, kad rūkantieji savo pavyzdžiu daro įtaką aplinkiniams ($p < 0,05$). Taip pat daugiau aukštąjį koleginių (52,1 proc.) išsilavinimą, nei vidurinį ir spec. vidurinį išsilavinimą turinčių tiriamųjų manė, kad rūkantieji daro neigiamą įtaką aplinkiniams ($p < 0,05$). Daugiau vidurinį išsilavinimą (42,8 proc.) turinčių asmenų, nei aukštąjį (27,6 proc.) ir aukštąjį koleginių (28,8 proc.) išsilavinimą turinčių respondentų galvojo, kad rūkantieji savo pavyzdžiu nedaro įtakos aplinkiniams ($p < 0,05$) (žr. 5 lentelę).

5 lentelė.

Respondentų atsakymų į klausimą „Ar rūkantieji savo pavyzdžiu skatina rūkyti aplinkinius?“ pasiskirstymas, lyginant pagal išsilavinimą (proc.) * $p < 0,05$

Išsilavinimas	Taip	Ne	Nežinau
Pradinis	50	50	0
Pagrindinis	37,9	37,9	24,1
Vidurinis*	34,9	42,8	22,3
Spec. vidurinis	34,5	38,1	27,4
Aukštasis koleginių*	52,1	28,8	19,2
Aukštasis universitetinis*	60	27,6	12,4

Lyginant respondentų nuomonės pagal pagrindinę veiklą, jos taip pat statistiškai reikšmingai skyrėsi ($p < 0,05$). Daugiau tarnautojų (52,5 proc.) ir namų šeimininkių (65,4 proc.) nei darbininkų (34,5 proc.) pritarė teiginiui, kad rūkantieji savo pavyzdžiu skatina rūkyti aplinkinius. Daugiau darbininkų (44,4 proc.), nei tarnautojų (31,3 proc.), namų šeimininkių (23,1 proc.) ir pensininkų (19 proc.) manė, kad rūkantieji nedaro įtakos aplinkiniams (žr. 6 lentelę).

Respondentų atsakymų į klausimą „Ar rūkantieji savo pavyzdžiu skatina rūkyti aplinkinius?“ pasiskirstymas, lyginant pagal pagrindinę veiklą (proc.) *p<0,05

Pagrindinė veikla	Taip	Ne	Nežinau
Tarnautojas (-a)*	52,5	31,3	16,2
Darbininkas (-ė)*	34,5	44,4	21,1
Studentas (-ė)	44,5	40	15,5
Moksleivis (-ė)	33,3	29,6	37
Namų šeimininkas (-ė)*	65,4	23,1	11,5
Bedarbis (-ė)	46,7	26,7	26,7
Pensininkas (-ė)	42,9	19	38,1

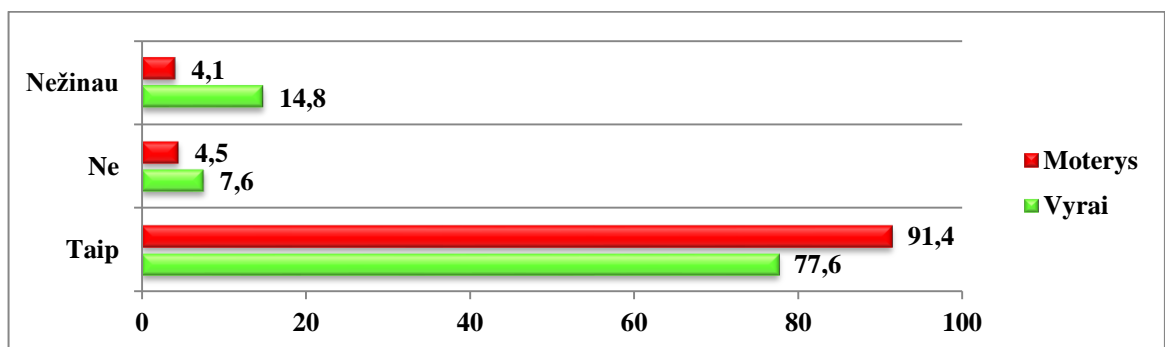
Statistiškai reikšmingai ($p<0,05$) daugiau neberūkančių (58,3 proc.) ir nerūkančių (47,6 proc.), nei rūkančių šiauliečių (32,1 proc.) manė, kad rūkantieji savo pavyzdžiu skatina rūkyti aplinkinius (žr. 7 lentelę).

Rūkančių, nerūkančių ir neberūkančių respondentų atsakymų į klausimą „Ar rūkantieji savo pavyzdžiu skatina rūkyti aplinkinius?“ pasiskirstymas (proc.) *p<0,05

	Taip	Ne	Nežinau
Rūkantis (-i)	32,1	41,1	26,8
Nerūkantis (-i)*	47,6	34,6	17,8
Neberūkantis (-i)*	58,3	25	16,7

Pasyvus rūkymas – tai reiškinys, kuomet rūkančio žmogaus iškvėptus rūkalų dūmus su oru įkvepia kitas žmogus. Valanda, praleista prirūkytoje ir blogai vėdinamoje patalpoje, prilygsta vienos cigaretės surūkymui. Pasyvus rūkymas daugeliui ne tik yra nemalonus, bet ir kenkia sveikatai: pagreitina nuovargio atsiradimą, pablogina savijautą, mažina darbingumą, gali sukelti įvairius susirgimus.

Statistiškai reikšmingai daugiau moterų (91,4 proc.) nei vyrų (77,6 proc.) manė, kad tabako dūmai (pasyvus rūkymas) kenkia žmogaus sveikatai (žr. 3.1 pav.).

3.1 pav. Vyrų ir moterų nuomonių apie pasyvaus rūkymo žalą sveikatai pasiskirstymas (proc.)

Lyginant pagal pagrindinę veiklą, respondentų nuomonės statistiškai reikšmingai skyrėsi ($p<0,05$). Daugiau tarnautojų (92,9 proc.), nei darbininkų (81,3 proc.), pensininkų (76,2 proc.),

moksleivių (77,8 proc.) ir bedarbių (60 proc.) ($p < 0,05$) manė, kad tabako dūmai (pasyvus rūkymas) kenkia sveikatai (žr. 8 lentelę).

8 lentelė.

Respondentų nuomonių apie pasyvaus rūkymo žalą sveikatai pasiskirstymas, lyginant pagal pagrindinę veiklą (proc.) * $p < 0,05$

Pagrindinė veikla	Taip	Ne	Nežinau
Tarnautojas (-a)*	92,9	1	6,1
Darbininkas (-ė)	81,3	8,8	9,9
Studentas (-ė)	90,9	6,4	2,7
Moksleivis (-ė)	77,8	7,4	14,8
Namų šeimininkas (-ė)	92,3	3,8	3,8
Bedarbis (-ė)	60	6,7	33,3
Pensininkas (-ė)	76,2	4,8	19

Lyginant tiriamųjų atsakymus pagal amžiaus grupes, šeimyninę padėtį ir išsilavinimą, jų nuomonės statistiškai reikšmingai nesiskyrė ($p > 0,05$). Daugiausia 21-30 m. amžiaus (87,9 proc.), nevedusių/netekėjusių (87,3 proc.) ir turinčių aukštąjį universitetinį išsilavinimą (91,4 proc.) pritarė teiginiui, kad tabako dūmai (pasyvus rūkymas) kenkia žmogaus sveikatai.

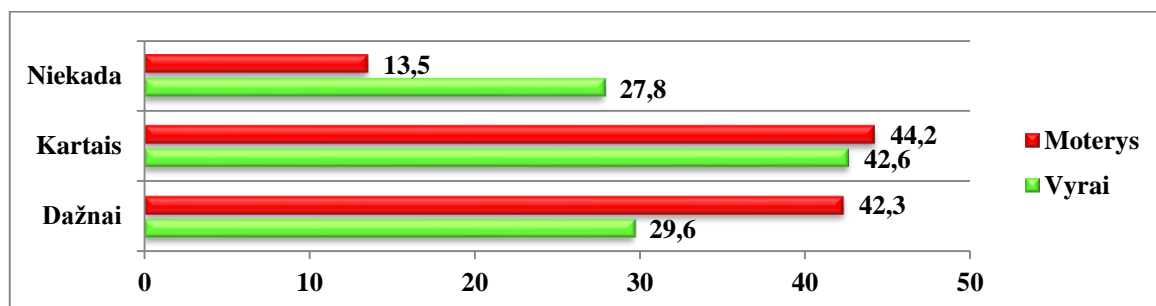
Statistiškai reikšmingai daugiau neberūkančių (94,4 proc.) ir nerūkančių (91,3 proc.), nei rūkančių (72,6 proc.), pritarė teiginiui, kad pasyvus rūkymas kenkia sveikatai. Daugiau rūkančių (17,3 proc.), nei nerūkančių (4,9 proc.) ir neberūkančių (2,8 proc.), nežinojo ar tabako dūmai kenkia žmogaus sveikatai ($p < 0,05$) (žr. 9 lentelę).

9 lentelė.

Rūkančių, nerūkančių ir neberūkančių respondentų nuomonių apie pasyvaus rūkymo žalą sveikatai pasiskirstymas (proc.) * $p < 0,05$

	Taip	Ne	Nežinau
Rūkantis (-i)*	72,6	10,1	17,3
Nerūkantis (-i)*	91,3	3,8	4,9
Neberūkantis (-i)*	94,4	2,8	2,8

Paklausus tiriamųjų, ar jie pasitraukia iš tos vietos, kurioje yra rūkoma, statistiškai reikšmingai ($p < 0,05$) daugiau moterų (42,3 proc.) nei vyrų (29,6 proc.) dažnai pasitraukia iš prirūkytos aplinkos. Daugiau vyrų (27,8 proc.) nei moterų (13,5 proc.) niekada nepasitraukia iš vietos, kurioje rūkoma (žr. 3.2 pav.).

3.2 pav. Vyrų ir moterų atsakymų į klausimą „Ar dažnai pasitraukiate iš tos vietos, kurioje yra rūkoma?“ pasiskirstymas (proc.)

Lyginant pagal šeimyninę padėtį, tiriamųjų nuomonės statistiškai reikšmingai skyrėsi ($p < 0,05$). Daugiau vedusių/ištekėjusių (41,1 proc.) nei nevedusių/netekėjusių (31,4 proc.) respondentų dažnai pasitraukia iš vietos, kurioje yra rūkoma. Daugiau išsituokusių (41,2 proc.), nei nevedusių/netekėjusių (18,6 proc.), vedusių/ištekėjusių (17,7 proc.) ir našlių (14,7 proc.), niekada nepasitraukia iš prirūkytos aplinkos (žr. 10 lentelę).

10 lentelė.

Respondentų atsakymų į klausimą „Ar dažnai pasitraukiate iš tos vietos, kurioje yra rūkoma?“ pasiskirstymas, lyginant pagal šeimyninę padėtį (proc.) * $p < 0,05$

Šeimyninė padėtis	Dažnai	Kartais	Niekada
Nevedęs/netekėjusi	31,4	50	18,6
Vedęs/ištekėjusi*	41,1	41,1	17,7
Išsituokęs (-usi)*	32,6	25,6	41,9
Našlys (-ė)	44,1	41,2	14,7

Kuo aukštesnis tiriamųjų išsilavinimas, tuo didesnė jų dalis pasitraukia iš aplinkos, kurioje rūkoma. Statistiškai reikšmingai ($p < 0,05$) daugiau respondentų, turinčių aukštąjį universitetinį išsilavinimą (51,4 proc.), nei turinčių vidurinį (29,5 proc.), spec. vidurinį (36,3 proc.) ir aukštąjį koleginį (34,2 proc.), dažnai pasitraukia iš tos vietos, kurioje yra rūkoma (žr. 11 lentelę).

11 lentelė.

Respondentų atsakymų į klausimą „Ar dažnai pasitraukiate iš tos vietos, kurioje yra rūkoma?“ pasiskirstymas, lyginant pagal išsilavinimą (proc.) * $p < 0,05$

Išsilavinimas	Dažnai	Kartais	Niekada
Pradinis	0	50	50
Pagrindinis	34,5	51,7	13,9
Vidurinis	29,5	49,4	21,1
Spec. vidurinis	36,3	41,6	22,1
Aukštasis koleginis	34,2	49,3	16,4
Aukštasis universitetinis*	51,4	29,5	19

Lyginant pagal pagrindinę veiklą, statistiškai reikšmingai ($p < 0,05$) daugiau tarnautojų (54,5 proc.), nei studentų (37,3 proc.), darbininkų (31,6 proc.), pensininkų (28,6 proc.), moksleivių (22,2 proc.) ir bedarbių (6,7 proc.), dažnai pasišalina iš vietos, kurioje yra rūkoma. Statistiškai reikšmingai ($p < 0,05$) daugiau bedarbių (60 proc.), nei tarnautojų (12,1 proc.), studentų (11,8 proc.) ir namų šeimininkų (11,5 proc.), niekada nepasitraukia iš prirūkytos aplinkos (žr. 12 lentelę).

Respondentų atsakymų į klausimą „Ar dažnai pasitraukiate iš tos vietos, kurioje yra rūkoma?“ pasiskirstymas, lyginant pagal pagrindinę veiklą (proc.) * p<0,05

Pagrindinė veikla	Dažnai	Kartais	Niekada
Tarnautojas (-a)*	54,5	33,3	12,1
Darbininkas (-ė)	31,6	42,1	26,3
Studentas (-ė)	37,3	50,9	11,8
Moksleivis (-ė)	22,2	56,6	22,2
Namų šeimininkas (-ė)	42,3	46,2	11,5
Bedarbis (-ė)*	6,7	33,3	60
Pensininkas (-ė)	28,6	47,6	23,8

Rūkančių ir nerūkančių respondentų nuomonės taip pat statistiškai reikšmingai skyrėsi ($p<0,05$). Daugiau nerūkančių (52,8 proc.) ir neberūkančių (44,4 proc.), nei rūkančių (7,1 proc.) tiriamųjų, dažnai pasitraukia iš vietų, kuriose rūkoma. Yra koreliacinis ryšys ($r= -0,512$) tarp rūkančių ir jų buvimo prirūkytoje aplinkoje. Beveik pusė (48,2 proc.) rūkančių ir tik (4,9 proc.) nerūkančių tiriamųjų tvirtino, kad niekada nepasitraukia iš prirūkytos aplinkos (žr. 13 lentelę).

Rūkančių, nerūkančių ir neberūkančių respondentų atsakymų į klausimą „Ar dažnai pasitraukiate iš tos vietos, kurioje yra rūkoma?“ pasiskirstymas (proc.) *p<0,05

	Dažnai	Kartais	Niekada
Rūkantis (-i)*	7,1	44,4	48,2
Nerūkantis (-i)*	52,8	42,3	4,9
Neberūkantis (-i)*	44,4	47,2	8,3

Pagal Lietuvos Respublikos Tabako kontrolės įstatymą, Lietuvos Respublikoje rūkyti (vartoti tabako gaminius) draudžiama:

- visose švietimo, sveikatos priežiūros įstaigose ir šių įstaigų teritorijose;
- darbo vietose, esančiose uždaroje patalpose. Įmonėse, įstaigose ir organizacijose gali būti įrengtos specialios patalpos (vietos), kuriose leidžiama rūkyti.;
- bendrose gyvenamosiose, kitose bendro naudojimo patalpose, kuriose nerūkantieji gali būti priversti kvėpuoti tabako dūmais užterštu oru;
- visų rūšių viešajame transporte, išskyrus tolimojo susisiekimo traukinius, kuriuose turi būti numatyti atskiri vagonai nerūkantiems ir rūkantiems, taip pat orlaivius, kuriuose numatytos atskiros vietos nerūkantiems ir rūkantiems;
- restoranuose, kavinėse, baruose, kitose viešojo maitinimo įstaigose, klubuose, diskotekose, interneto kavinėse (internetu klubuose ir pan.), lošimo namuose (k kazino), automatų ar bingo salonuose, kitose laisvalaikio praleidimo įstaigose, patalpose, kuriose vyksta sporto varžybos ar kiti renginiai, ir kitose žmonėms aptarnauti skirtose patalpose, išskyrus specialiai įrengtus cigarų ir (ar) pypkių klubus.

Paklausus tiriamųjų nuomonės apie rūkymą ugdymo, sveikatos priežiūros įstaigose, darbo vietose ir lyginant atsakymus pagal lytį, jie statistiškai reikšmingai nesiskyrė. Beveik penktadalis (17,8 proc.) tiriamųjų tvirtino, kad rūkyti šiose įstaigose draudžiama, 56,7 proc. atsakė, kad rūkyti galima tik specialiose patalpose, 19,2 proc. nurodė, kad rūkoma tik lauke, 5,9 proc. – rūkyti nedraudžiama.

Lyginant atsakymus pagal amžiaus grupes, jie statistiškai reikšmingai nesiskyrė. Daugiausia 60 m. ir vyresnių (26,9 proc.) respondentų atsakė, kad rūkymas ugdymo, sveikatos priežiūros įstaigose, darbo vietose yra uždraustas, daugiausia 31-44 m. amžiaus (63,9 proc.) tiriamųjų manė, kad galima rūkyti tik spec. patalpose, daugiausia 16-20 m. amžiaus (23,8 proc.) šiauliečių atsakė, kad galima rūkyti tik lauke, 7,7 proc. 60 m. ir vyresnių apklaustųjų tvirtino, kad rūkyti nedraudžiama.

Lyginant atsakymus pagal šeimyninę padėtį, jie taip pat statistiškai reikšmingai nesiskyrė. Daugiausia vedusių/ištekėjusių (22,5 proc.) šiauliečių atsakė, kad rūkymas ugdymo, sveikatos priežiūros įstaigose, darbo vietose yra uždraustas, daugiausia našlių (70,6 proc.) tvirtino, kad rūkyti galima tik spec. patalpose, daugiausia (20,9 proc.) išsituokusių manė, kad šiose įstaigose galima rūkyti tik lauke, taip pat 7 proc. išsituokusių atsakė, kad rūkyti nedraudžiama.

Lyginant pagal išsilavinimą, respondentų nuomonės statistiškai reikšmingai skyrėsi. Daugiau tiriamųjų, turinčių aukštąjį universitetinį (30,5 proc.) išsilavinimą, nei turinčių aukštąjį koleginių (16,4 proc.), spec. vidurinių (15 proc.), vidurinių (13,3 proc.) ir pagrindinių (13,8 proc.) išsilavinimą atsakė, kad rūkyti ugdymo, sveikatos priežiūros įstaigose, darbo vietose yra draudžiama. Daugiau respondentų, turinčių pagrindinį išsilavinimą (34,5 proc.), nei turinčių aukštąjį universitetinį (13,3 proc.), aukštąjį koleginių (13,7 proc.) ir spec. vidurinių (16,8 proc.) išsilavinimą manė, kad rūkyti galima tik lauke (žr. 14 lentelę).

14 lentelė.

Respondentų nuomonių apie rūkymą ugdymo, sveikatos priežiūros įstaigose, darbo vietose pasiskirstymas, lyginant pagal išsilavinimą (proc.) *p<0,05

Išsilavinimas	Rūkymas uždraustas	Rūkoma tik spec. patalpose	Rūkoma tik lauke	Rūkyti nedraudžiama	Kita
Pradinis	0	50	25	25	0
Pagrindinis*	13,8	48,3	34,5	3,4	0
Vidurinis	13,3	54,8	24,1	7,8	0
Spec. vidurinis	15	62,8	16,8	5,3	0
Aukštasis koleginių	16,4	63	13,7	5,5	1,4
Aukštasis universitetinis*	30,5	51,4	13,3	3,8	1

Respondentų nuomonės, lyginant pagal pagrindinę veiklą, taip pat statistiškai reikšmingai skyrėsi (p<0,05). Daugiau tarnautojų (30,3 proc.), nei studentų (14,5 proc.), darbininkų (11,1 proc.) ir bedarbių (6,7 proc.) atsakė, kad rūkymas ugdymo, sveikatos priežiūros įstaigose, darbo vietose

yra uždraustas. Daugiau moksleivių (33,3 proc.), nei tarnautojų (13,1 proc.) ir namų šeimininkių (7,7 proc.) manė, kad rūkyti galima tik lauke (žr. 15 lentelę).

15 lentelė.

Respondentų nuomonių apie rūkymą ugdymo, sveikatos priežiūros įstaigose, darbo vietose pasiskirstymas, lyginant pagal pagrindinę veiklą (proc.) *p<0,05

Pagrindinė veikla	Rūkymas uždraustas	Rūkoma tik spec. patalpose	Rūkoma tik lauke	Rūkyti nedraudžiama	Kita
Tarnautojas (-a)*	30,3	52,5	13,1	3	1
Darbininkas (-ė)	11,1	60,2	18,7	9,4	0,6
Studentas (-ė)	14,5	60	22,7	2,7	0
Moksleivis (-ė)*	18,5	44,4	33,3	3,7	0
Namų šeimininkas (-ė)	23,1	69,2	7,7	0	0
Bedarbis (-ė)	6,7	53,3	20	20	0
Pensininkas (-ė)	23,8	45,2	23,8	7,1	0

Rūkančių ir nerūkančių respondentų nuomonės apie rūkymą ugdymo, sveikatos priežiūros įstaigose, darbo vietose taip pat statistiškai reikšmingai skyrėsi ($p<0,05$). Daugiau nerūkančių tiriamųjų (24,5 proc.), nei rūkančių (7,7 proc.) atsakė, kad rūkymas yra uždraustas. Statistiškai reikšmingai ($p<0,05$) daugiau rūkančiųjų (12,5 proc.), nei nerūkančių (2,8 proc.) manė, kad rūkyti nedraudžiama (žr. 16 lentelę).

16 lentelė.

Rūkančių, nerūkančių ir neberūkančių respondentų nuomonių apie rūkymą ugdymo, sveikatos priežiūros įstaigose, darbo vietose pasiskirstymas (proc.) *p<0,05

	Rūkymas uždraustas	Rūkoma tik spec. patalpose	Rūkoma tik lauke	Rūkyti nedraudžiama	Kita
Rūkantis (-i)*	7,7	59,5	20,2	12,5	0
Nerūkantis (-i)*	24,5	53,5	18,5	2,8	0,7
Neberūkantis (-i)	11,1	69,4	19,4	0	0

4. Gyventojų požiūris į priemones, mažinančias rūkymo paplitimą

Pagrindiniai valstybės tabako kontrolės politikos principai yra:

- ginti žmogaus teises į aplinką, neužterštą tabako dūmais;
- mokesčiais ir kitomis valstybinio reglamentavimo priemonėmis mažinti tabako gaminių prieinamumą, ypač nepilnamečiams asmenims;
- drausti naudoti valstybės ir savivaldybių biudžetų lėšas tabakui auginti, jo gaminiams gaminti, prekybai tabaku ir jo gaminiams, tabako ir jo gaminių importui ir įvežimui plėtoti;

- valstybinio teisinio reglamentavimo priemonėmis užtikrinti, kad dalis valstybės biudžeto lėšų, gautų iš tabako gaminių gamybos, importo ir prekybos, būtų skiriama sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo programoms rengti ir įgyvendinti;
- drausti tabako gaminių reklamą;
- drausti tabako gaminių įsigijimo ir (ar) vartojimo skatinimą ir riboti rėmimą;
- didinti visuomenės informuotumą apie tabako gaminių vartojimo daromą žalą žmonių sveikatai, taip pat socialinę ir ekonominę žalą valstybei;
- skatinti rūkančius asmenis mesti rūkyti ir teikti jiems pagalbą metant rūkyti;
- vykdyti tabako gaminių kontrolę ir stebėseną;
- remti socialinę reklamą, nerūkymo propagavimą per visuomenės informavimo priemones;
- siekti sukurti tabako dūmais neužterštą darbo, poilsio ir gyvenamąją aplinką.

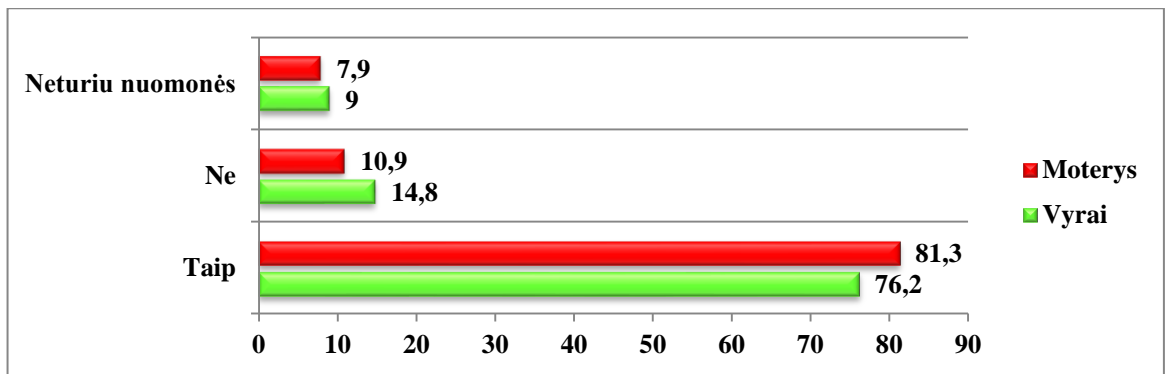
Paklausus šiauliečių nuomonės, kokios priemonės galėtų sumažinti rūkymo paplitimą, 79 proc. manė, kad pagalba metantiems rūkyti, 67,6 proc. pasisakė už rūkymo prevencijos programos įgyvendinimą ugdymo įstaigose, 61,2 proc. atsakė, kad visuomenės informavimas apie rūkymo žalą spaudoje, per radiją ar televiziją. 60,4 proc. pasisakė, už tabako gaminių prieinamumo mažinimą, 59,2 proc. – už rūkymo apribojimą viešose vietose, 58,4 proc. pritarė cigarečių kontrabandos kontrolei (žr. 17 lentelę).

17 lentelė.

Respondentų nuomonių apie priemones, mažinančias rūkymo paplitimą, pasiskirstymas (proc.)

Priemonės	Taip	Ne	Neturiu nuomonės
Tabako gaminių prieinamumo mažinimas	60,4	32,2	7,3
Cigarečių kainų didinimas	56,5	36,3	7,1
Išpėjamasis tekstas ant cigarečių pakelių	39,6	48,2	12,2
Perspėjantys vaizdai ant cigarečių pakelių	54,7	33,7	11,6
Visuomenės informavimas apie rūkymo žalą (spaudoje, per radiją, TV)	61,2	30,2	8,6
Rūkymo prevencijos programos įgyvendinimas ugdymo įstaigose	67,6	21,8	10,6
Pagalba metantiems rūkyti (sveikatos priežiūros paslaugos)	79	12,7	8,4
Cigarečių kontrabandos kontrolė	58,4	33,3	8,4
Rūkymo apribojimas viešose vietose	59,2	32,7	8,2

Už pagalbą metantiems rūkyti, kaip priemonę mažinančią rūkymo paplitimą, pasisakė didžiausia dalis apklaustųjų – 79 proc. Lyginant pagal lytį, apklaustųjų nuomonės statistiškai reikšmingai nesiskyrė ($p < 0,05$). 81,3 proc. moterų ir 76,2 proc. vyrų manė, kad pagalba metantiems rūkyti gali sumažinti rūkymo paplitimą. 14,8 vyrų ir 10,9 proc. moterų manė, kad ši priemonė nesumažins rūkymo paplitimo (žr. 4.1 pav.).

4.1 pav. Vyrų ir moterų nuomonės, apie pagalbą metantiems rūkyti, kaip priemonę mažinančią rūkymo paplitimą, pasiskirstymas (proc.)

Lyginant pagal amžiaus grupes, šeimyninę padėtį, išsilavinimą ir pagrindinę veiklą, tiriamųjų nuomonės taip pat statistiškai reikšmingai nesiskyrė ($p > 0,05$). Daugiausia 21-30 m. amžiaus šiauliečių (81,9 proc.), nevedusių/netekėjusių (81,9 proc.), turinčių spec. vidurinį išsilavinimą (84,1 proc.), namų šeimininkių (88,5 proc.) manė, kad pagalba metantiems rūkyti gali sumažinti rūkymo paplitimą.

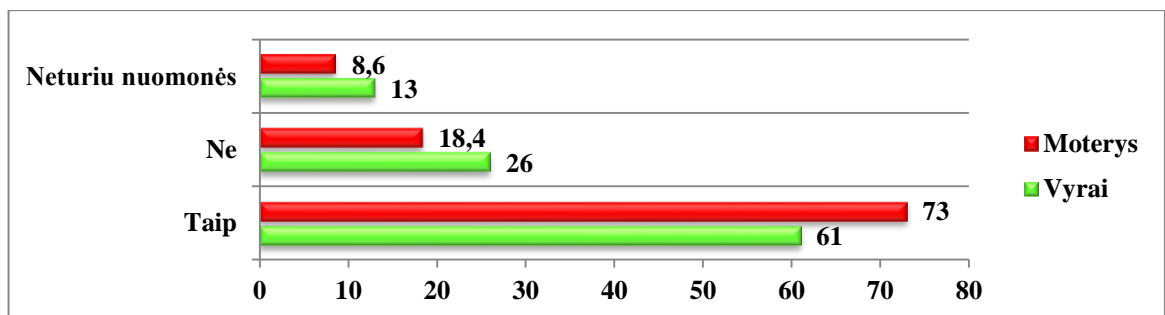
Lyginant rūkančių ir nerūkančių respondentų atsakymus, jie statistiškai reikšmingai skyrėsi ($p < 0,05$). Daugiau neberūkančių (86,1 proc.) ir nerūkančių (85,3 proc.), nei rūkančių (66,7 proc.) šiauliečių manė, kad pagalba metantiems rūkyti gali sumažinti rūkymo paplitimą (žr. 18 lentelę).

18 lentelė.

Rūkančių, nerūkančių ir neberūkančių respondentų nuomonių, apie pagalbą metantiems rūkyti, kaip priemonę mažinančią rūkymo paplitimą, pasiskirstymas (proc.) * $p < 0,05$

	Taip	Ne	Neturiu nuomonės
Rūkantis (-i)*	66,7	21,4	11,9
Nerūkantis (-i)*	85,3	8	6,6
Neberūkantis (-i)*	86,1	8,3	5,6

67,6 proc. tiriamųjų nuomone, rūkymo prevencinės programos įgyvendinimas ugdymo įstaigose gali sumažinti rūkymo paplitimą. Lyginant pagal lytį, respondentų nuomonės statistiškai reikšmingai skyrėsi ($p < 0,05$). Daugiau moterų (73 proc.), nei vyrų (61 proc.) pritarė prevencinės programos įgyvendinimui mokyklose. Daugiau vyrų (26 proc.), nei moterų (18,4 proc.) manė, kad ši priemonė negali sumažinti rūkymo paplitimo (žr. 4.2 pav.).

4.2 pav. Vyrų ir moterų nuomonių, apie rūkymo prevencinės programos įgyvendinimą ugdymo įstaigose, kaip priemonę mažinančią rūkymo paplitimą, pasiskirstymas (proc.)

Lyginant pagal amžiaus grupes, daugiau vyriausių (60 m. ir vyresnių 76,9 proc.) nei jauniausių (16-20 m. 58,4 proc.) tiriamųjų manė, kad prevencinės programos įgyvendinimas mokyklose gali sumažinti rūkymo paplitimą ($p < 0,05$).

Lyginant pagal šeimyninę padėtį ir išsilavinimą, respondentų nuomonės statistiškai reikšmingai nesiskyrė ($p > 0,05$). 67,6 proc. apklaustųjų pritarė nuomonei, kad rūkymo prevencinės programos įgyvendinimas ugdymo įstaigose gali sumažinti šio įpročio paplitimą. 21,8 proc. tiriamųjų manė, kad ši priemonė nesumažintų rūkymo paplitimo.

Lyginant pagal pagrindinę veiklą, daugiau namų šeimininkių (80,8 proc.) ir pensininkų (76,2 proc.), nei moksleivių (44,4 proc.) ($p < 0,05$) manė, kad prevencinės programos įgyvendinimas mokyklose gali sumažinti rūkymo paplitimą. Taip pat daugiau tarnautojų (75,8 proc.), nei moksleivių (44,4 proc.) ir bedarbių (63,7 proc.) ($p < 0,05$), laikė šią priemonę efektyvia, mažinant rūkymo paplitimą. Daugiau studentų (29,1 proc.), nei tarnautojų (15,2 proc.) ir pensininkų (9,5 proc.) manė, kad rūkymo prevencinės programos įgyvendinimas mokyklose nesumažins rūkymo paplitimo ($p < 0,05$) (žr. 19 lentelę).

19 lentelė.

Respondentų nuomonių, apie rūkymo prevencinės programos įgyvendinimą ugdymo įstaigose, kaip priemonę mažinančią rūkymo paplitimą, pasiskirstymas (proc.) * $p < 0,05$

Pagrindinė veikla	Taip	Ne	Neturiu nuomonės
Tarnautojas (-a)*	75,8	15,2	9,1
Darbininkas (-ė)	63,7	24,6	11,7
Studentas (-ė)*	64,5	29,1	6,4
Moksleivis (-ė)	44,4	25,9	29,6
Namų šeimininkas (-ė)*	80,8	15,4	3,8
Bedarbis (-ė)	73,3	20	6,7
Pensininkas (-ė)*	76,2	9,5	14,3

Rūkančių ir nerūkančių respondentų nuomonės statistiškai reikšmingai skyrėsi ($p < 0,05$). Daugiau nerūkančių (77,6 proc.), nei rūkančių (51,2 proc.) tiriamųjų pritarė nuomonei, kad prevencinės programos įgyvendinimas sumažintų rūkymo paplitimą. Daugiau rūkančių (34,5 proc.), nei neberūkančių (19,4 proc.) ir nerūkančių (14,7 proc.) respondentų manė, kad ši priemonė nesumažins rūkymo paplitimo (žr. 20 lentelę).

20 lentelė.

Rūkančių, nerūkančių ir neberūkančių respondentų nuomonių, apie rūkymo prevencinės programos įgyvendinimą ugdymo įstaigose, kaip priemonę mažinančią rūkymo paplitimą, pasiskirstymas (proc.) * $p < 0,05$

	Taip	Ne	Neturiu nuomonės
Rūkantis (-i)*	51,2	34,5	14,3
Nerūkantis (-i)*	77,6	14,7	7,7
Neberūkantis (-i)*	63,9	19,4	16,7

61,2 proc. apklaustų šiauliečių pritarė teiginiui, kad visuomenės informavimas apie rūkymo žalą spaudoje, per radiją ar TV gali sumažinti rūkymo paplitimą. Lyginant pagal lytį, respondentų nuomonės statistiškai reikšmingai nesiskyrė ($p>0,05$). 63,3 proc. moterų ir 58,7 proc. vyrų manė, kad ši priemonė gali sumažinti rūkymo paplitimą.

Lyginat pagal amžiaus grupes ir šeimyninę padėtį, nuomonės taip pat statistiškai reikšmingai nesiskyrė ($p>0,05$). Daugiausia 60 m. ir vyresnio amžiaus (75 proc.) ir išsituokusių (69,8 proc.) respondentų manė, kad visuomenės informavimas apie rūkymo žalą spaudoje, per radiją ar TV gali sumažinti rūkymo paplitimą.

Kuo aukštesnis tiriamųjų išsilavinimas, tuo didesnė jų dalis manė, kad visuomenės informavimas spaudoje, per radiją ar televiziją apie rūkymo daromą žalą gali sumažinti šio žalingo įpročio paplitimą. Daugiau turinčių aukštąjį universitetinį (69,5 proc.), nei turinčių vidurinį (55,4 proc.) ir pagrindinį (41,4 proc.), išsilavinimą pritarė šiam teiginiui ($p<0,05$) (žr. 21 lentelę).

21 lentelė.

Respondentų nuomonių, kad visuomenės informavimas apie rūkymo žalą spaudoje, per radiją ar TV gali sumažinti rūkymo paplitimą, pasiskirstymas, lyginant pagal išsilavinimą (proc.)
* $p<0,05$

Išsilavinimas	Taip	Ne	Neturiu nuomonės
Pradinis	75	0	25
Pagrindinis	41,4	37,9	20,7
Vidurinis	55,4	36,1	8,4
Spec. vidurinis	62,8	28,3	8,8
Aukštasis koleginis	67,1	23,3	9,6
Aukštasis universitetinis*	69,5	26,7	3,8

Lyginant respondentų nuomones pagal pagrindinę veiklą, jos statistiškai reikšmingai skyrėsi ($p<0,05$). Daugiau namų šeimininkų (80,8 proc.), nei moksleivių (44,4 proc.), studentų (53,6 proc.) ir darbininkų (56,1 proc.), pritarė teiginiui, kad visuomenės informavimas apie rūkymo žalą per žiniasklaidą gali sumažinti šio įpročio paplitimą. Daugiau studentų (40,9 proc.), nei tarnautojų (25,3 proc.), pensininkų (16,7 proc.) ir namų šeimininkų (15,4 proc.) manė, kad ši priemonė nesumažins rūkymo paplitimo (žr. 22 lentelę).

22 lentelė.

Respondentų nuomonių, kad visuomenės informavimas apie rūkymo žalą spaudoje, per radiją ar TV gali sumažinti rūkymo paplitimą, pasiskirstymas, lyginant pagal pagrindinę veiklą (proc.) * $p<0,05$

Pagrindinė veikla	Taip	Ne	Neturiu nuomonės
Tarnautojas (-a)	71,7	25,3	3
Darbininkas (-ė)	56,1	33,3	10,5
Studentas (-ė)*	53,6	40,9	5,5
Moksleivis (-ė)	44,4	25,9	29,6
Namų šeimininkas (-ė)*	80,8	15,4	3,8
Bedarbis (-ė)	73,3	20	6,7
Pensininkas (-ė)	71,4	16,7	11,9

Rūkančių ir nerūkančių respondentų nuomonės taip pat statistiškai reikšmingai skyrėsi ($p < 0,05$). Daugiau neberūkančių (72,2 proc.) ir nerūkančių (69,9 proc.), nei rūkančių (44 proc.) tiriamųjų, pritarė teiginiui, kad visuomenės informavimas spaudoje, per radiją ar TV apie rūkymo daromą žalą gali sumažinti šio žalingo įpročio paplitimą. Daugiau rūkančių (45,2 proc.), nei nerūkančių (23,1 proc.) ir neberūkančių (16,7 proc.) asmenų manė, kad visuomenės informavimas apie rūkymo žalą žiniasklaidos priemonėmis neturės įtakos rūkymo mažinimui (žr. 23 lentelę).

23 lentelė.

Rūkančių, nerūkančių ir neberūkančių respondentų nuomonių, kad visuomenės informavimas apie rūkymo žalą spaudoje, per radiją ar TV gali sumažinti rūkymo paplitimą, pasiskirstymas (proc.) * $p < 0,05$

	Taip	Ne	Neturiu nuomonės
Rūkantis (-i)*	44	45,2	10,7
Nerūkantis (-i)*	69,9	23,1	7
Neberūkantis (-i)*	72,2	16,7	11,1

Per 60,4 proc. apklaustųjų pritarė teiginiui, kad tabako gaminių prieinamumo mažinimas gali sumažinti rūkymo paplitimą. Lyginant pagal lytį (63,7 proc. moterų ir 56,5 proc. vyrų pritarė teiginiui) ir šeimyninę padėtį (daugiausia nevedusių/netekėjusių (63,2 proc.) sutiko su teiginiu) nuomonės statistiškai reikšmingai nesiskyrė ($p > 0,05$).

Lyginant pagal amžiaus grupes, daugiau 21-30 m. amžiaus (66,4 proc.) tiriamųjų, nei 31-44 m. (55,6 proc.) ir 60 m. ir vyresnių (50 proc.) respondentų manė, kad tabako gaminių prieinamumo mažinimas gali sumažinti rūkymo paplitimą ($p < 0,05$) (žr. 24 lentelę).

24 lentelė.

Respondentų nuomonių, kad tabako gaminių prieinamumo mažinimas gali sumažinti rūkymo paplitimą, pasiskirstymas, lyginant pagal amžių (proc.) * $p < 0,05$

Amžius	Taip	Ne	Neturiu nuomonės
16-20 m.	66,3	30,7	3
21-30 m.*	66,4	31	2,6
31-44 m.	55,6	32,4	12
45-59 m.	58,4	31,9	9,7
60 m. ir vyresni	50	38,5	11,5

Daugiau aukštąjį koleginių (75,3 proc.), nei spec. vidurinių (54,9 proc.), aukštąjį (56,2 proc.) ir vidurinių (62,1 proc.) išsilavinimą turinčių respondentų atsakė, kad tabako gaminių prieinamumo mažinimas gali sumažinti rūkymo paplitimą ($p < 0,05$) (žr. 25 lentelę).

25 lentelė.

Respondentų nuomonių, kad tabako gaminių prieinamumo mažinimas gali sumažinti rūkymo paplitimą, pasiskirstymas, lyginant pagal išsilavinimą (proc.) *p<0,05

Išsilavinimas	Taip	Ne	Neturiu nuomonės
Pradinis	50	25	25
Pagrindinis	62,1	34,5	3,4
Vidurinis	60,2	32,5	7,2
Spec. vidurinis	54,9	36,3	8,8
Aukštasis kolegini*	75,3	20,5	4,1
Aukštasis universitetinis	56,2	35,2	8,6

Lyginant pagal pagrindinę veiklą, tiriamųjų nuomonės statistiškai reikšmingai skyrėsi ($p<0,05$). Daugiau namų šeimininkų (84,6 proc.), nei bedarbių (46,7 proc.), pensininkų (50 proc.), darbininkų (56,1 proc.) ir tarnautojų (58,6 proc.), pritarė teiginiui, kad tabako gaminių prieinamumo mažinimas gali sumažinti rūkymo paplitimą (žr. 26 lentelę).

26 lentelė.

Respondentų nuomonių, kad tabako gaminių prieinamumo mažinimas gali sumažinti rūkymo paplitimą, pasiskirstymas, lyginant pagal pagrindinę veiklą (proc.) *p<0,05

Pagrindinė veikla	Taip	Ne	Neturiu nuomonės
Tarnautojas (-a)	58,6	30,3	11,1
Darbininkas (-ė)	56,1	35,1	8,8
Studentas (-ė)	67,3	31,8	0,9
Moksleivis (-ė)	66,7	25,9	7,4
Namų šeimininkas (-ė)*	84,6	11,5	3,8
Bedarbis (-ė)	46,7	53,3	0
Pensininkas (-ė)	50	35,7	14,3

Lyginant rūkančių ir nerūkančių respondentų atsakymus, jie taip pat statistiškai reikšmingai skyrėsi ($p<0,05$). Daugiau neberūkančių (77,8 proc.) ir nerūkančių (70,3 proc.), nei rūkančių (39,9 proc.), tiriamųjų pritarė teiginiui, kad tabako gaminių prieinamumo mažinimas gali sumažinti rūkymo paplitimą. Daugiau nei pusė rūkančių (50,6 proc.) ir 23,4 proc. nerūkančių bei 16,7 proc. neberūkančių respondentų manė, kad tai neturi įtakos rūkymo paplitimui (žr. 27 lentelę).

27 lentelė.

Rūkančių, nerūkančių ir neberūkančių respondentų nuomonių, kad tabako gaminių prieinamumo mažinimas gali sumažinti rūkymo paplitimą pasiskirstymas (proc.) *p<0,05

	Taip	Ne	Neturiu nuomonės
Rūkantis (-i)*	39,9	50,6	9,5
Nerūkantis (-i)*	70,3	23,4	6,3
Neberūkantis (-i)*	77,8	16,7	5,6

59,2 proc. apklaustų šiauliečių pasisakė už rūkymo apribojimą viešose vietose, kaip priemonę mažinančią rūkymo paplitimą. Lyginant pagal lytį respondentų nuomonės statistiškai reikšmingai nesiskyrė ($p>0,05$). 62,2 proc. moterų ir 55,6 proc. vyrų pritarė rūkymo apribojimui viešose vietose. Lyginant pagal amžiaus grupes ir šeimyninę padėtį, tiriamųjų nuomonės taip pat

statistiškai reikšmingai nesiskyrė ($p>0,05$). Daugiausia 60 m. ir vyresnių (63,5 proc.) šiauliečių ir našlių (64,7 proc.) pritarė rūkymo apribojimui viešose vietose, kaip priemonei mažinančiai rūkymo paplitimą.

Lyginant pagal išsilavinimą daugiau turinčių aukštąjį kolegini (67,1 proc.), nei turinčių pagrindinį (37,9 proc.), išsilavinimą pritarė nuomonei, kad rūkymo apribojimas viešose vietose gali sumažinti rūkymo paplitimą. Daugiau turinčių pradinį (75 proc.) ir pagrindinį (51,7 proc.), nei turinčių aukštąjį universitetinį (29,5 proc.) ir aukštąjį kolegini (21,9 proc.), išsilavinimą nepritarė rūkymo apribojimui viešose vietose ($p<0,05$) (žr. 28 lentelę).

28 lentelė.

Respondentų nuomonių, kad rūkymo apribojimas viešose vietose gali sumažinti rūkymo paplitimą, pasiskirstymas, lyginant pagal išsilavinimą (proc.) * $p<0,05$

Išsilavinimas	Taip	Ne	Neturiu nuomonės
Pradinis	0	75	25
Pagrindinis*	37,9	51,7	10,3
Vidurinis	57,2	33,7	9
Spec. vidurinis	59,3	34,5	6,2
Aukštasis kolegini*	67,1	21,9	11
Aukštasis universitetinis	64,8	29,5	5,7

Lyginant pagal pagrindinę veiklą, statistiškai reikšmingai ($p<0,05$) daugiau tarnautojų (66,7 proc.), nei bedarbių (33,3 proc.), moksleivių (44,4 proc.) ir darbininkų (54,4 proc.), pasisakė už rūkymo apribojimą viešose vietose, kaip priemonę mažinančią rūkymo paplitimą. Daugiau bedarbių (66,7 proc.), nei tarnautojų (25,3 proc.) ir namų šeimininkų (26,9 proc.), nepritarė šiai nuomonei (žr. 29 lentelę).

29 lentelė.

Respondentų nuomonių, kad rūkymo apribojimas viešose vietose gali sumažinti rūkymo paplitimą, pasiskirstymas, lyginant pagal pagrindinę veiklą (proc.) * $p<0,05$

Pagrindinė veikla	Taip	Ne	Neturiu nuomonės
Tarnautojas (-a)*	66,7	25,3	8,1
Darbininkas (-ė)	54,4	36,3	9,4
Studentas (-ė)	63,6	30,9	5,5
Moksleivis (-ė)	44,4	37	18,5
Namų šeimininkas (-ė)	65,4	26,9	7,7
Bedarbis (-ė)*	33,3	66,7	0
Pensininkas (-ė)	64,3	28,6	7,1

Lyginant rūkančių ir nerūkančių tiriamųjų atsakymus, jie statistiškai reikšmingai skyrėsi ($p<0,05$). Daugiau nerūkančių (72,7 proc.) ir neberūkančių (69,4 proc.), nei rūkančių (33,9 proc.), respondentų pritarė nuomonei, kad rūkymo apribojimas viešose vietose gali sumažinti rūkymo paplitimą. Nustatytas koreliacinis ryšys ($r = -0,342$) tarp rūkančiųjų ir jų pasisakymo prieš rūkymo apribojimą viešose vietose. Daugiau nei pusė rūkančių (52,4 proc.), beveik trečdalis neberūkančių

(27,8 proc.) ir tik penktadalis nerūkančių (21,7 proc.) respondentų nepritarė rūkymo apribojimui viešose vietose (žr. 30 lentelę).

30 lentelė.

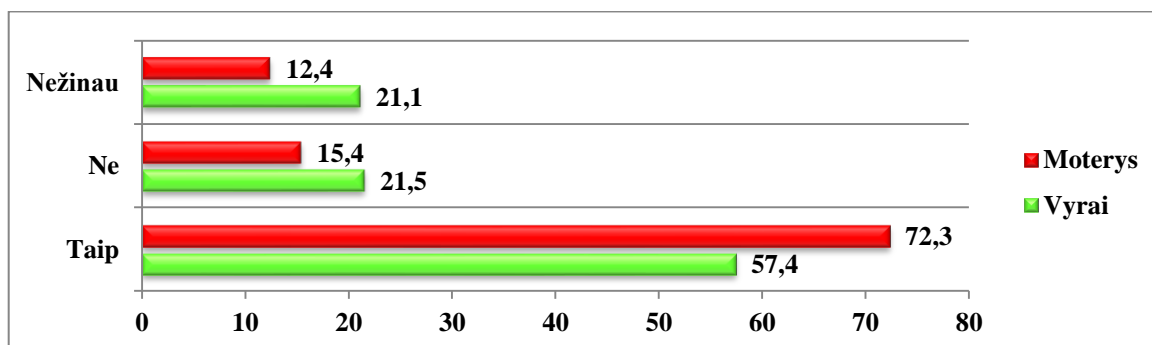
Rūkančių, nerūkančių ir neberūkančių respondentų nuomonių, apie rūkymo apribojimą viešose vietose, kaip priemonę, mažinančią rūkymo paplitimą, pasiskirstymas (proc.) * $p < 0,05$

	Taip	Ne	Neturiu nuomonės
Rūkantis (-i)*	33,9	52,4	13,7
Nerūkantis (-i)*	72,7	21,7	5,6
Neberūkantis (-i)*	69,4	27,8	2,8

5. Gyventojų požiūris į rūkymo apribojimą viešose Šiaulių miesto vietose

Vienas iš Valstybės tabako kontrolės politikos principų byloja apie būtinybę ginti žmogaus teises į aplinką, neužterštą tabako dūmais.

Paklausus šiauliečių, ar pritarėtų rūkymo apribojimui viešose miesto vietose, šiam teiginiui pritarė 321 (65,5 proc.) respondentas. Lyginant pagal lytį, statistiškai reikšmingai ($p < 0,05$) daugiau moterų (72,3 proc. nei vyrų (57,4 proc.) pritarė rūkymo apribojimui viešose Šiaulių miesto vietose (žr. 5.1 pav.).

5.1 pav. Vyrų ir moterų atsakymų į klausimą „Ar pritariate rūkymo apribojimui viešose Šiaulių miesto vietose?“ pasiskirstymas (proc.)

Lyginant respondentų atsakymus pagal amžiaus grupes ir šeimyninę padėtį, jie statistiškai reikšmingai nesiskyrė ($p > 0,05$). Daugiausia rūkymo apribojimui viešose miesto vietose pritarė 45-59 m. amžiaus (68,1 proc.) ir vedusių/ištekėjusių (70,3 proc.) šiauliečių.

Kuo aukštesnis respondentų išsilavinimas, tuo daugiau jų pasisakė už rūkymo apribojimą viešose Šiaulių miesto vietose. Daugiau turinčių aukštąjį universitetinį (75,2 proc.), nei turinčių pagrindinį (51,7 proc.), vidurinį (62 proc.) ir spec. vidurinį (59,3 proc.), išsilavinimą tiriamųjų pritarė rūkymo apribojimui viešose vietose ($p < 0,05$) (žr. 31 lentelę).

Respondentų atsakymų į klausimą „Ar pritariate rūkymo apribojimui viešose Šiaulių miesto vietose?“ pasiskirstymas, lyginant pagal išsilavinimą (proc.) *p<0,05

Išsilavinimas	Taip	Ne	Nežinau
Pradinis	75	25	0
Pagrindinis	51,7	24,1	24,1
Vidurinis	62	22,9	15,1
Spec. vidurinis	59,3	18,6	22,1
Aukštasis koleginis	74	9,6	16,4
Aukštasis universitetinis*	75,2	14,3	10,5

Lyginant apklaustųjų atsakymus pagal pagrindinę veiklą, jie statistiškai reikšmingai nesiskyrė ($p>0,05$). Daugiausia rūkymo apribojimui viešose miesto vietose pritarė namų šeimininkai (76,9 proc.).

Lyginant rūkančių ir nerūkančių respondentų atsakymus, jie statistiškai reikšmingai skyrėsi ($p<0,05$). Daugiau nerūkančių (81,1 proc.) ir neberūkančių (66,7 proc.), nei rūkančių (38,7 proc.) ($p<0,05$), šiauliečių pritarė rūkymo apribojimui viešose miesto vietose (žr. 32 lentelę).

Rūkančių, nerūkančių ir neberūkančių respondentų atsakymų į klausimą „Ar pritariate rūkymo apribojimui viešose Šiaulių miesto vietose?“ pasiskirstymas (proc.) *p<0,05

	Taip	Ne	Nežinau
Rūkantis (-i)*	38,7	38,1	23,2
Nerūkantis (-i)*	81,1	7,7	11,2
Neberūkantis (-i)*	66,7	8,3	25

Pagal Lietuvos Respublikos Tabako kontrolės įstatymą savivaldybių tarybos turi teisę uždrausti rūkyti viešose (parkuose, skveruose ir kt.) ir kitose jų valdymo kompetencijai priklausančiose vietose.

Šiaulių miesto savivaldybės taryba 2010 m. vasario 25 d. sprendimu Nr. T-53 nutarė uždrausti rūkyti Prisikėlimo aikštėje, skvere prie Šiaulių miesto savivaldybės, Beržynėlio parke.

Paklausus, ar mieste yra įkurtų nerūkymo zonų, teigiamai atsakė 53,3 proc. apklaustųjų. Lyginant pagal lytį, respondentų nuomonės statistiškai reikšmingai nesiskyrė ($p>0,05$). Apie įkurtas nerūkymo zonas mieste žinojo 54,7 proc. vyrų ir 51,6 proc. moterų.

Lyginant pagal amžiaus grupes, daugiau jauniausi (16-20 m.) ir 45-59 m. amžiaus tiriamieji, nei vyriausi (60 m. ir vyresni) respondentai žinojo apie nerūkymo zonas (16-20 m. amžiaus teigiamai atsakusių buvo 58,4 proc., 21-30 m. amžiaus – 57,8 proc. 45-59 m. - 59,3 proc., o 60 m. ir vyresnių tik 38,5 proc. ($p<0,05$) (žr. 33 lentelę).

**Respondentų atsakymų į klausimą „Ar yra Šiaulių mieste įkurtų nerūkymo zonų?“
pasiskirstymas, lyginant pagal amžių (proc.) *p<0,05**

Amžius	Taip	Ne	Nežinau
16-20 m.*	58,4	3	38,6
21-30 m.*	57,8	6	36,2
31-44 m.	44,4	2,8	52,8
45-59 m.*	59,3	1,8	38,9
60 m. ir vyresni	38,5	5,8	55,8

Lyginant pagal šeimyninę padėtį, šiauliečių atsakymai statistiškai reikšmingai nesiskyrė ($p>0,05$). Daugiausia nevedusių/netekėjusių (58,3 proc.) žinojo, kad mieste yra įkurtos nerūkymo zonos. O lyginant pagal pagrindinę veiklą, daugiausia bedarbių (66,7 proc.) žinojo apie mieste įkurtas nerūkymo zonas. Rezultatai rodo, kad daugiau aukštąjį universitetinį (62,9 proc.), nei pagrindinį (37,9 proc.), spec. vidurinį (48,7 proc.) ir aukštąjį koleginių išsilavinimą (47,9 proc.), turinčių respondentų žinojo, kad mieste yra įkurtos nerūkymo zonos ($p<0,05$) (žr. 34 lentelę).

**Respondentų atsakymų į klausimą „Ar Šiaulių mieste yra įkurtų nerūkymo zonų?“
pasiskirstymas, lyginant pagal išsilavinimą (proc.) *p<0,05**

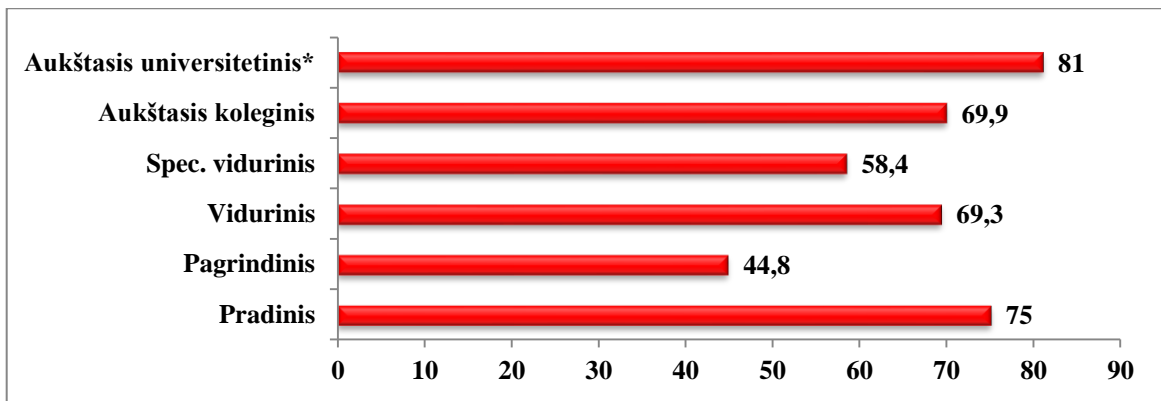
Išsilavinimas	Taip	Ne	Nežinau
Pradinis	75	0	25
Pagrindinis	37,9	10,3	51,7
Vidurinis	54,8	2,4	42,8
Spec. vidurinis	48,7	4,4	46,9
Aukštasis koleginis	47,9	5,5	46,6
Aukštasis universitetinis*	62,9	1,9	35,2

Lyginant rūkančių ir nerūkančių respondentų atsakymus, jie statistiškai reikšmingai nesiskyrė ($p>0,05$). 58,9 proc. rūkančių, 50,3proc. nerūkančių ir 50 proc. neberūkančių šiauliečių ($p>0,05$) žinojo, kad mieste yra įkurtos nerūkymo zonos.

Rūkymo apribojimui Prisikėlimo aikštėje pritarė 68 proc. apklausoje dalyvavusių Šiaulių miesto gyventojų. Lyginant pagal lytį, statistiškai reikšmingai ($p<0,05$) daugiau moterų (71,9 proc.) nei vyrų (63,2 proc.) pritarė, kad būtų apribotas rūkymas šioje vietoje.

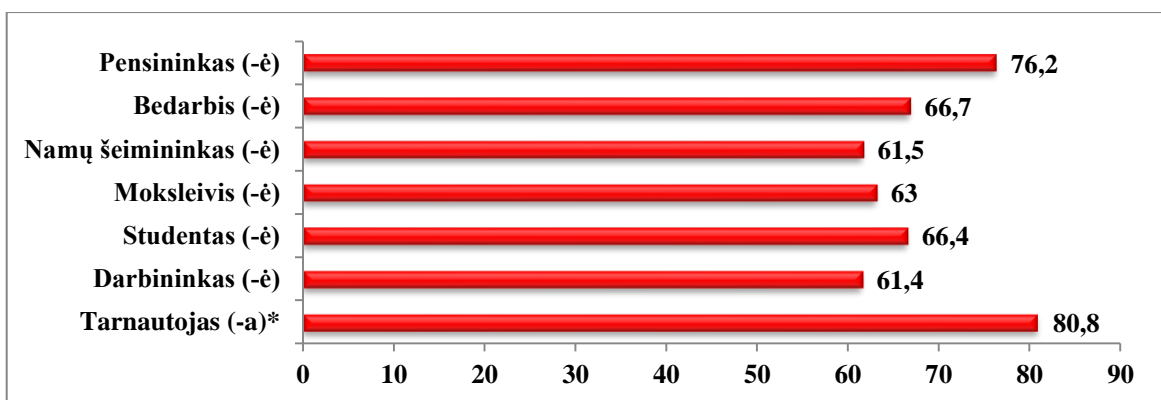
Analizuojant duomenis pagal amžiaus grupes ir šeimyninę padėtį, šiauliečių nuomonės statistiškai reikšmingai nesiskyrė ($p>0,05$). Tačiau daugiausia vyresnių (45-60 m. ir daugiau - 73,3 proc.) tiriamųjų ir našlių – 73,5 proc., pritarė rūkymo apribojimui Prisikėlimo aikštėje.

Statistiškai reikšmingai ($p<0,05$) daugiau turinčių aukštąjį universitetinį (81 proc.), nei turinčių pagrindinį (4,8 proc.), vidurinį (69,3 proc.) ir spec. vidurinį (58,4 proc.), išsilavinimą respondentų pritarė rūkymo apribojimui Prisikėlimo aikštėje (žr. 5.2 pav.).

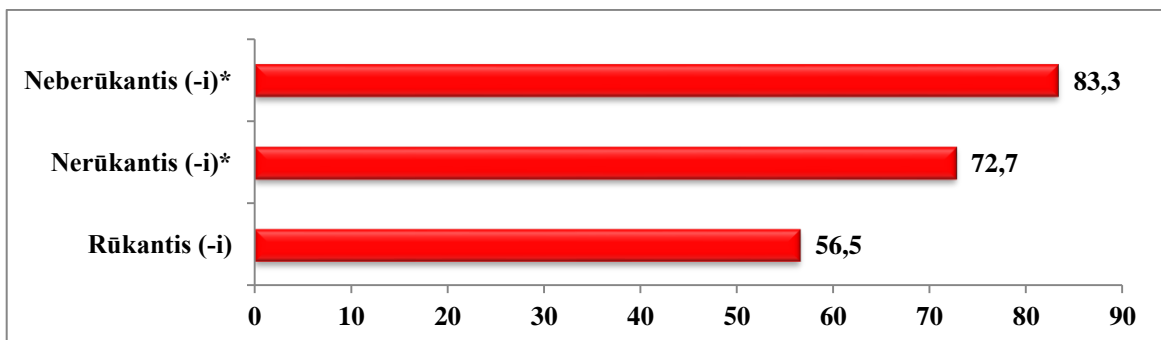
5.2 pav. Pritariančiųjų rūkymo apribojimui Prisikėlimo aikštėje pasiskirstymas, lyginant pagal išsilavinimą (proc.) *p<0,05

Lyginant pagal pagrindinę veiklą, tiriamųjų nuomonės taip pat statistiškai reikšmingai skyrėsi ($p<0,05$). Daugiau tarnautojų (80,8 proc.), nei darbininkų (61,4 proc.), namų šeimininkų (61,5 proc.) ir studentų (66,4 proc.), pritarė rūkymo apribojimui šioje miesto vietoje (žr. 5.3 pav.).

5.3 pav. Pritariančiųjų rūkymo apribojimui Prisikėlimo aikštėje pasiskirstymas, lyginant pagal pagrindinę veiklą (proc.) *p<0,05

Statistiškai reikšmingai daugiau neberūkančių (83,3 proc.) ir nerūkančių (72,7 proc.), nei rūkančių respondentų (56,5 proc.), pasisakė už rūkymo apribojimą Prisikėlimo aikštėje (žr. 5.4 pav.)

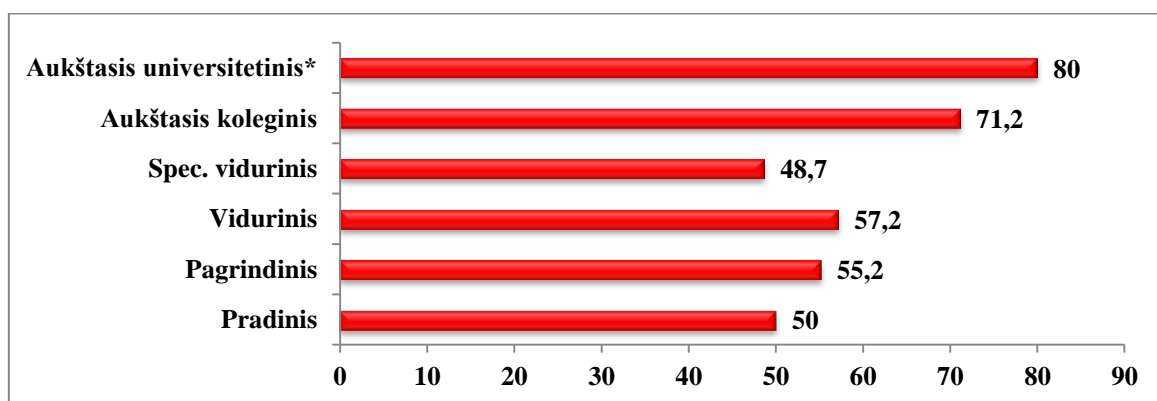

5.4 pav. Rūkančiųjų, nerūkančiųjų ir neberūkančiųjų, pritariančiųjų rūkymo apribojimui Prisikėlimo aikštėje, pasiskirstymas (proc.) *p<0,05

Rūkymo apribojimui skvere prie Šiaulių miesto savivaldybės pritarė 62 proc. apklausoje dalyvavusių gyventojų. Lyginant atsakymus pagal lytį, jie statistiškai reikšmingai skyrėsi ($p < 0,05$). Daugiau moterų (66,7 proc.), nei vyrų (56,5 proc.) pasisakė už draudimą rūkyti šioje vietoje.

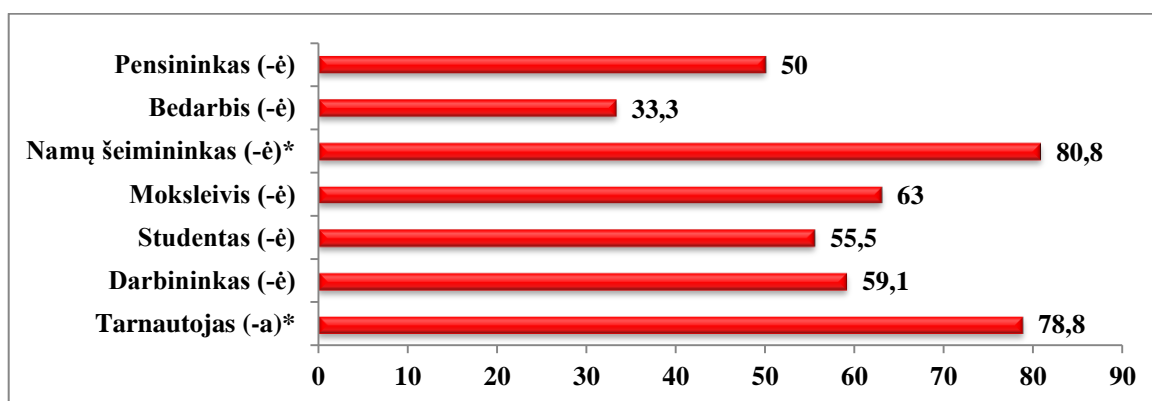
Analizuojant duomenis pagal amžiaus grupes ir šeimyninę padėtį, respondentų nuomonės statistiškai reikšmingai nesiskyrė ($p > 0,05$). Rūkymo uždraudimui skvere prie miesto savivaldybės daugiausia pritarė 68,1 proc. 45-59 m. amžiaus tiriamųjų ir 70,4 proc. našlių.

Kuo aukštesnis išsilavinimas, tuo daugiau respondentų pritarė rūkymo draudimui skvere prie savivaldybės. Statistiškai reikšmingai ($p < 0,05$) daugiau turinčių aukštąjį universitetinį (80 proc.), nei turinčių pagrindinį (55,2 proc.), vidurinį (57,2 proc.) ir spec. vidurinį (48,7 proc.), išsilavinimą šiauliečių pritarė rūkymo uždraudimui šioje miesto vietoje (žr. 5.5 pav.).

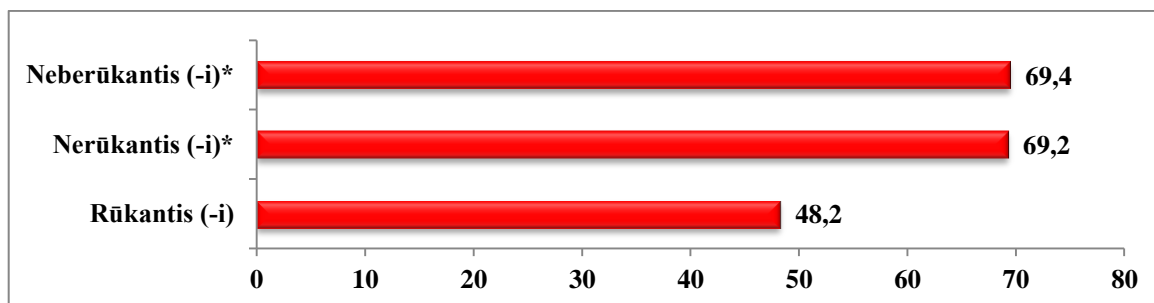
5.5 pav. Pritariančiųjų rūkymo apribojimui skvere prie Šiaulių miesto savivaldybės pasiskirstymas, lyginant pagal išsilavinimą (proc.) * $p < 0,05$

Lyginant pagal pagrindinę veiklą, tiriamųjų atsakymai taip pat statistiškai reikšmingai skyrėsi ($p < 0,05$). Daugiau namų šeimininkų (80,8 proc.) ir tarnautojų (78,8 proc.), nei bedarbių (33,3 proc.), pensininkų (50 proc.), studentų (55,5 proc.) ir darbininkų (59,1 proc.), pritarė rūkymo apribojimui skvere prie Šiaulių miesto savivaldybės (žr. 5.6 pav.).

5.6 pav. Pritariančiųjų rūkymo apribojimui skvere prie Šiaulių miesto savivaldybės pasiskirstymas, lyginant pagal pagrindinę veiklą (proc.) * $p < 0,05$

Statistiškai reikšmingai ($p < 0,05$) daugiau nerūkančių (69,2 proc.) ir neberūkančių (69,4 proc.), nei rūkančių (48,2 proc.) respondentų, pritarė rūkymo apribojimui skvere prie Šiaulių miesto savivaldybės (žr. 5.7 pav.).

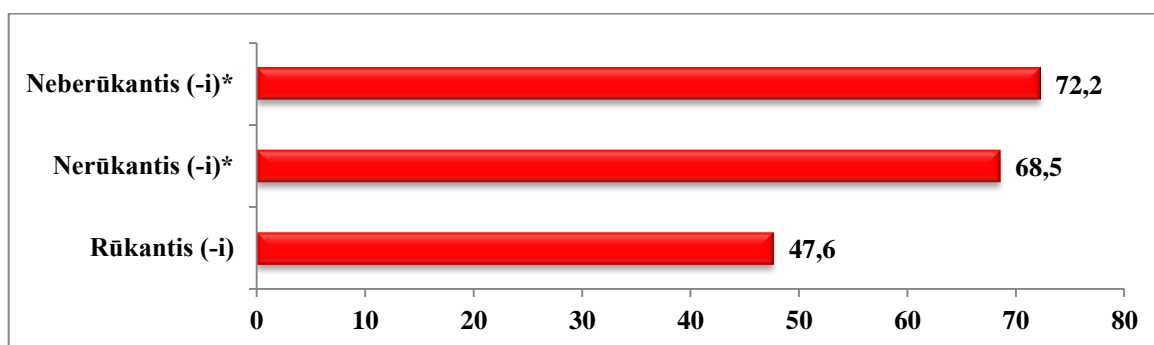

5.7 pav. Rūkančiųjų, nerūkančiųjų ir neberūkančiųjų, pritariančių rūkymo apribojimui skvere prie Šiaulių miesto savivaldybės, pasiskirstymas (proc.) * $p < 0,05$

Už rūkymo apribojimą Beržynėlio parke pasisakė 61,6 proc. apklaustųjų šiauliečių. Lyginant pagal lytį, vyrų ir moterų nuomonės dėl rūkymo apribojimo šioje vietoje statistiškai reikšmingai nesiskyrė ($p > 0,05$). 64 proc. moterų ir 58,7 proc. vyrų pritarė draudimui rūkyti Beržynėlio parke. Nuomonės dėl rūkymo apribojimo Beržynėlio parke, lyginant pagal amžiaus grupes, išsilavinimą ir pagrindinę veiklą, taip pat statistiškai reikšmingai nesiskyrė ($p > 0,05$).

Daugiausia rūkymo apribojimui šioje miesto vietoje pritarė 60 m. ir vyresnių (67,3 proc.) respondentų bei tiriamieji su aukštuoju išsilavinimu (70,5 proc.).

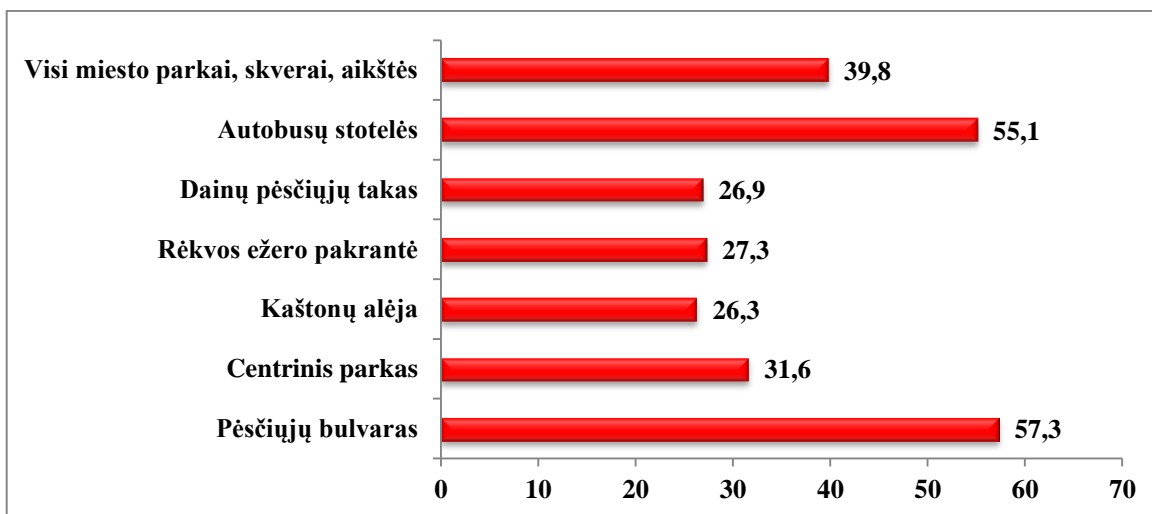
Lyginant rūkančių ir nerūkančių šiauliečių atsakymus, jie statistiškai reikšmingai skyrėsi ($p < 0,05$). Daugiau neberūkančių (72,2 proc.) ir nerūkančių (68,5 proc.), nei rūkančių (47,6 proc.) tiriamųjų, pritarė rūkymo apribojimui Beržynėlio parke (žr. 5.8 pav.).

5.8 pav. Rūkančiųjų, nerūkančiųjų ir neberūkančiųjų, pritariančių rūkymo apribojimui Beržynėlio parke, pasiskirstymas (proc.) * $p < 0,05$

Apklausoje dalyvavusių gyventojų buvo klausiama, kokiose dar Šiaulių miesto vietose jie siūlytų drausti rūkyti. Nurodytos vietos buvo: pėsčiųjų bulvaras (Vilniaus g.), centrinis miesto parkas, Kaštonų alėja, Rėkyvos ežero pakrantė, Dainų pėsčiųjų takas, autobusų stotelės, visi miesto parkai, skverai, aikštės. Daugiau nei pusė (57,3 proc.) apklaustųjų šiauliečių siūlė drausti rūkyti pėsčiųjų bulvare ir autobusų stotelėse (55,1 proc.). Daugiau nei trečdalis tiriamųjų norėtų, kad būtų

uždrausta rūkyti visuose miesto parkuose, skveruose, aikštėse (39,8 proc.) ir centriname parke (31,6 proc.). Daugiau nei ketvirtadalis pasisakė, jog siūlytų drausti rūkyti Rėkyvos pakrantėje (27,3 proc.), Dainų pėsčiųjų take (26,9 proc.) ir Kaštonų alėjoje (26,3 proc.) (žr. 5.9 pav.).

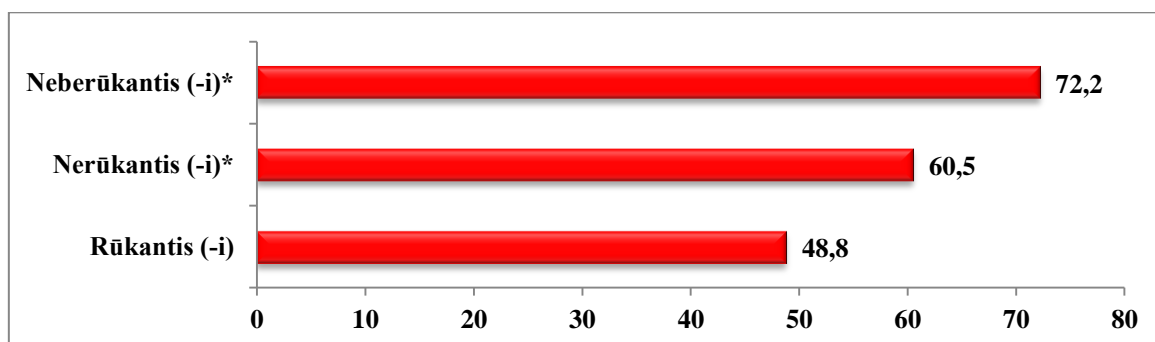

5.9 pav. Respondentų atsakymų, kokiose Šiaulių miesto vietose jie siūlytų drausti rūkyti, pasiskirstymas (proc.)

Drausti rūkyti pėsčiųjų bulvare (Vilniaus g.) siūlė 60,5 proc. vyrų ir 54,7 proc. moterų ($p > 0,05$).

Lyginant pagal amžiaus grupes, šeimyninę padėtį, išsilavinimą ir pagrindinę veiklą, respondentų atsakymai taip pat statistiškai reikšmingai nesiskyrė ($p > 0,05$). Daugiausia pėsčiųjų bulvare siūlė drausti rūkyti 60 m. ir vyresnio amžiaus respondentų (65,4 proc.), turinčių aukštąjį išsilavinimą (59 proc.), pensininkų (66,7 proc.).

Lyginant rūkančių ir nerūkančių tiriamųjų atsakymus, jie statistiškai reikšmingai skyrėsi ($p < 0,05$). Daugiau neberūkančių (72,2 proc.) ir nerūkančių (60,5 proc.), nei rūkančių (48,8 proc.) respondentų siūlė, kad būtų uždrausta rūkyti pėsčiųjų bulvare (žr. 5.10 pav.).

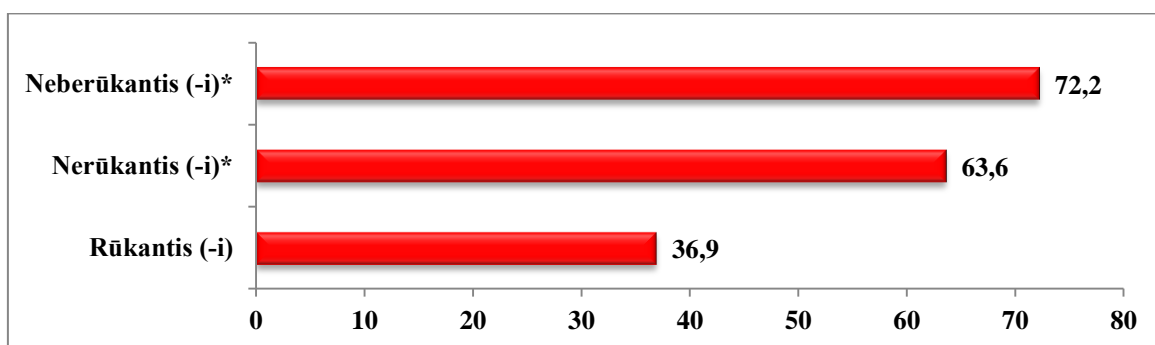

5.10 pav. Rūkančiųjų, nerūkančiųjų ir neberūkančiųjų, pritariančių siūlymui drausti rūkyti pėsčiųjų bulvare (Vilniaus g.), pasiskirstymas (proc.) * $p < 0,05$

Daugiau nei pusė (51,1 proc.) apklaustų šiauliečių pritarė siūlymui drausti rūkyti autobusų stotelėse. Lyginant pagal lytį, respondentų nuomonės statistiškai reikšmingai nesiskyrė ($p>0,05$). 58,4 proc. moterų ir 51,1 proc. vyrų pritarė siūlymui drausti rūkyti autobusų stotelėse.

Lyginant pagal amžiaus grupes, šeimyninę padėtį, išsilavinimą ir pagrindinę veiklą, tiriamųjų atsakymai taip pat statistiškai reikšmingai nesiskyrė ($p>0,05$). Daugiausia drausti rūkyti autobusų stotelėse siūlė 45-49 m. amžiaus (58,4 proc.) apklaustųjų, turinčių aukštąjį išsilavinimą (67,6 proc.), tarnautojų (64,6 proc.).

Lyginant rūkančių ir nerūkančių atsakymus, jie statistiškai reikšmingai skyrėsi ($p<0,05$). Daugiau neberūkančių (72,2 proc.) ir nerūkančių (63,6 proc.), nei rūkančių (36,9 proc.) respondentų, siūlė drausti rūkyti autobusų stotelėse (žr. 5.11 pav.).

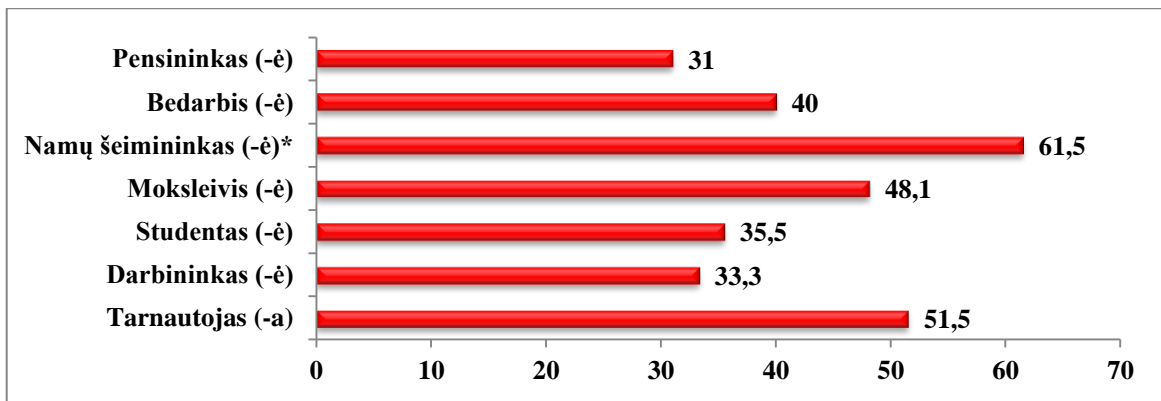

5.11 pav. Rūkančiųjų, nerūkančiųjų ir neberūkančiųjų, pritariančių siūlymui drausti rūkyti autobusų stotelėse, pasiskirstymas (proc.) * $p<0,05$

Siūlymui drausti rūkyti visuose miesto parkuose, skveruose, aikštėse pritarė 39,8 proc. apklaustų šiauliečių. Lyginant pagal lytį, atsakymai statistiškai reikšmingai nesiskyrė ($p>0,05$). 41,2 proc. moterų ir 38,1 proc. vyrų pritarė siūlymui.

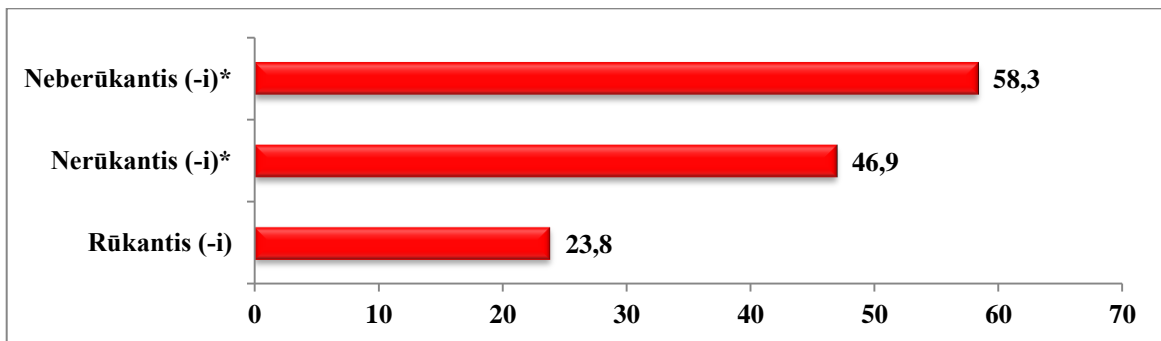
Lyginant pagal amžiaus grupes, šeimyninę padėtį ir išsilavinimą, respondentų atsakymai taip pat statistiškai reikšmingai nesiskyrė ($p>0,05$). Daugiausia drausti rūkyti visuose miesto parkuose, skveruose, aikštėse siūlė 45-59 m. amžiaus (43,4 proc.) apklaustųjų, išsituokusių (53,5 proc.), turinčių aukštąjį išsilavinimą (51,4 proc.) šiauliečių.

Lyginant pagal pagrindinę veiklą, tiriamųjų nuomonės statistiškai reikšmingai skyrėsi ($p<0,05$). Daugiau namų šeimininkių (61,5 proc.), nei pensininkų (31 proc.), darbininkų (33,3 proc.), studentų (35,5 proc.) ($p<0,05$), siūlė drausti rūkyti visuose miesto parkuose, skveruose, aikštėse (žr. 5.12 pav.).

5.12 pav. Pritariančiųjų siūlymui drausti rūkyti visuose miesto parkuose, skveruose, aikštėse pasiskirstymas, lyginant pagal pagrindinę veiklą (proc.) *p<0,05

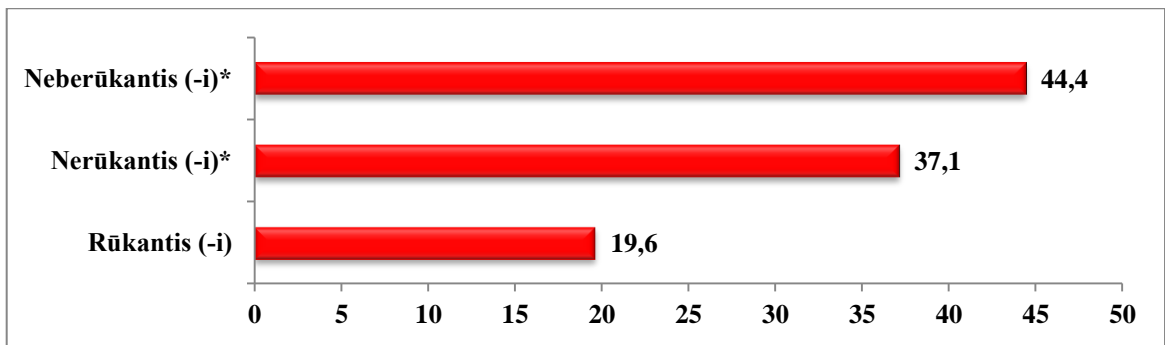
Apklaustos rezultatai rodo, kad daugiau neberūkančių (58,3 proc.) ir nerūkančių (46,9 proc.), nei rūkančių (23,8 proc.) tiriamųjų, pritarė siūlymui drausti rūkyti visuose miesto parkuose, skveruose, aikštėse ($p<0,05$) (žr. 5.13 pav.).

5.13 pav. Rūkančiųjų, nerūkančiųjų ir neberūkančiųjų, pritariančių siūlymui drausti rūkyti visuose miesto parkuose, skveruose, aikštėse, pasiskirstymas (proc.) *p<0,05

31,6 proc. apklaustų šiauliečių siūlytų drausti rūkyti centriniame parke (35,2 proc. moterų ir 27,4 proc. vyrų). Lyginant pagal amžiaus grupes, šeimyninę padėtį, išsilavinimą ir pagrindinę veiklą, respondentų atsakymai nesiskyrė. Daugiausia 45-59 m. amžiaus (34,5 proc.), vedusių/ištekėjusių (36,4 proc.), turinčių aukštąjį išsilavinimą (37,1 proc.), tarnautojų (40,4 proc.) pritarė siūlymui drausti rūkyti centriniame parke.

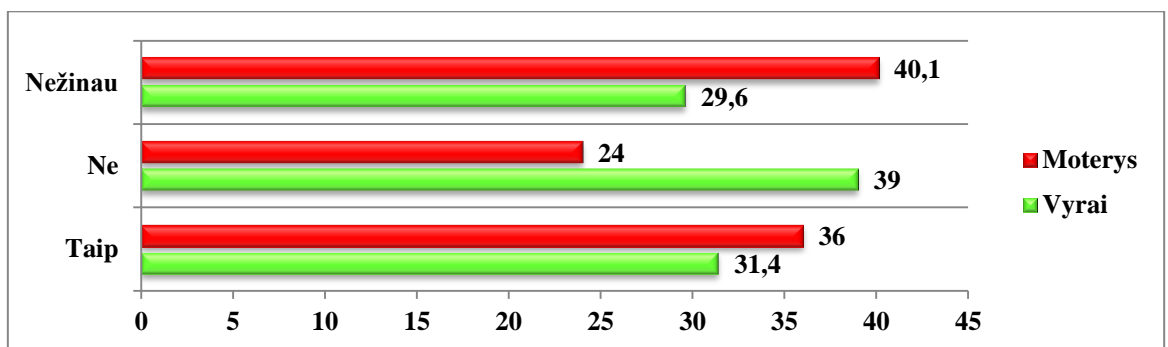
Statistiškai reikšmingai skyrėsi ($p<0,05$) rūkančių ir nerūkančių šiauliečių atsakymai. Daugiau neberūkančių (44,4 proc.) ir nerūkančių (37,1 proc.), nei rūkančių tiriamųjų (19,6 proc.), pritarė siūlymui drausti rūkyti centriniame parke (žr. 5.14 pav.).

5.14 pav. Rūkančiųjų, nerūkančiųjų ir neberūkančiųjų, pritariančių siūlymui drausti rūkyti centriniame miesto parke, pasiskirstymas (proc.) *p<0,05

Tiriamieji buvo paklausti, ar sutiktų dalyvauti kampanijoje „Šiaulių miesto aplinka be tabako dūmų“, kurioje būtų pritariama rūkymo viešose vietose apribojimui. 33,9 proc. tiriamųjų sutiktų dalyvauti šioje kampanijoje, 30,8 proc. nesutiktų ir 35,3 proc. nežino ar sutiktų.

Lyginant atsakymus pagal lytį, jie statistiškai reikšmingai skyrėsi ($p < 0,05$). Daugiau vyrų (39 proc.), nei moterų (24 proc.) atsakė, kad nedalyvautų šioje kampanijoje. Daugiau moterų (40,1 proc.) nei vyrų (29,6 proc.) nežinojo, ar dalyvautų kampanijoje, kurioje būtų pritariama rūkymo viešose vietose apribojimui (žr. 5.15 pav.).

5.15 pav. Vyrų ir moterų atsakymų į klausimą „Ar sutiktumėte dalyvauti kampanijoje „Šiaulių miesto aplinka be tabako dūmų“, kurioje būtų pritariama rūkymo viešose vietose apribojimui?“ pasiskirstymas (proc.)

Lyginant atsakymus pagal amžiaus grupes ir šeimyninę padėtį, respondentų atsakymai statistiškai reikšmingai nesiskyrė ($p > 0,05$). Daugiausia kampanijoje, kurioje būtų pritariama rūkymo apribojimui viešose Šiaulių miesto vietose, dalyvautų 45-59 m. amžiaus (41,6 proc.) ir vedusių/ištekėjusių (38,8 proc.) tiriamųjų.

Lyginant pagal išsilavinimą, apklaustųjų atsakymai statistiškai reikšmingai skyrėsi ($p < 0,05$). Daugiau turinčių aukštąjį universitetinį (46,7 proc.), nei turinčių pagrindinį (20,7 proc.), vidurinį (32,5 proc.) ir spec. vidurinį išsilavinimą respondentų (25,7 proc.), dalyvautų kampanijoje „Šiaulių miesto aplinka be tabako dūmų“. Daugiau turinčių spec. vidurinį (39,8 proc.), nei turinčių aukštąjį koleginių (19,2 proc.) ir aukštąjį universitetinį (25,7 proc.) ($p < 0,05$) išsilavinimą, nedalyvautų tokioje kampanijoje (žr. 35 lentelę).

35 lentelė.

Respondentų atsakymų į klausimą „Ar sutiktumėte dalyvauti kampanijoje „Šiaulių miesto aplinka be tabako dūmų“, kurioje būtų pritariama rūkymo viešose vietose apribojimui?“ pasiskirstymas, lyginant pagal išsilavinimą (proc.) *p<0,05

Išsilavinimas	Taip	Ne	Nežinau
Pradinis	0	50	50
Pagrindinis	20,7	37,9	41,4
Vidurinis	32,5	31,3	36,1
Spec. vidurinis*	25,7	39,8	34,5
Aukštasis koleginis	38,4	19,2	42,5
Aukštasis universitetinis*	46,7	25,7	27,6

Lyginant pagal pagrindinę veiklą, atsakymai statistiškai reikšmingai nesiskyrė ($p > 0,05$). Daugiausia kampanijoje „Šiaulių miesto aplinka be tabako dūmų“ dalyvautų tarnautojų (44,4 proc.).

Rezultatai rodo, kad daugiau neberūkančių (50 proc.) ir nerūkančių (43 proc.), nei rūkančių šiauliečių (14,9 proc.), dalyvautų kampanijoje, kurioje būtų pritariama rūkymo apribojimui viešose Šiaulių miesto vietose. Daugiau rūkančių (51,8 proc.), nei nerūkančių (19,9 proc.) ir neberūkančių tiriamųjų (19,4 proc.), nedalyvautų tokioje kampanijoje ($p < 0,05$) (žr. 36 lentelę).

36 lentelė.

Rūkančių, nerūkančių ir neberūkančių respondentų atsakymų į klausimą „Ar sutiktumėte dalyvauti kampanijoje „Šiaulių miesto aplinka be tabako dūmų“, kurioje būtų pritariama rūkymo viešose vietose apribojimui?“ pasiskirstymas (proc.) *p<0,05

	Taip	Ne	Nežinau
Rūkantis (-i)*	14,9	51,8	33,3
Nerūkantis (-i)*	43	19,9	37,1
Neberūkantis (-i)*	50	19,4	30,6

IŠVADOS

- ❖ Tyrimo duomenimis, rūko daugiau nei trečdalis apklaustų šiauliečių. Daugiau rūko vyrai, 21-30 m. amžiaus respondentai, išsituokę, turintys vidurinį išsilavinimą, bedarbiai, gaunantys mažesnes nei 800 Lt. pajamas. Didžioji dauguma apklaustųjų manė, kad rūko daug žmonių. Statistiškai reikšmingai daugiau turintys aukštąjį išsilavinimą, tarnautojai ir neberūkantys šiauliečiai manė, kad rūkantieji savo pavyzdžiu skatina aplinkinius rūkyti. Statistiškai reikšmingai daugiau moterų, tarnautojų ir nerūkančių šiauliečių pritarė teiginiui, kad pasyvus rūkymas kenkia sveikatai. Daugiau moterų, turinčių aukštąjį universitetinį išsilavinimą, tarnautojų ir nerūkančių šiauliečių pasitraukia iš tos vietos, kurioje yra rūkoma.
- ❖ Statistiškai reikšmingai daugiau turinčių aukštąjį universitetinį išsilavinimą, tarnautojų ir nerūkančių respondentų žinojo, kad rūkymas ugdymo, sveikatos priežiūros įstaigose, darbo vietose yra uždraustas. Daugiau nei pusė apklausos dalyvių žinojo, kad mieste yra įkurtos nerūkymo zonos. Daugiau jaunesni (16-30 m. amžiaus) respondentai ir turintys aukštąjį universitetinį išsilavinimą, žinojo apie įkurtas nerūkymo zonas. Rūkymo apribojimui Prisikėlimo aikštėje, skvere prie miesto savivaldybės, Beržynėlio parke pritarė daugiau nei pusė apklaustų šiauliečių. Statistiškai reikšmingai daugiau rūkymo apribojimui šiose vietose pritarė moterys, turintys aukštąjį universitetinį išsilavinimą, tarnautojai, neberūkantys tiriamieji.
- ❖ Daugiau nei pusė apklaustų šiauliečių pritarė siūlymui drausti rūkyti pėsčiųjų bulvare ir autobusų stotelėse, daugiau nei trečdalis respondentų pritarė siūlymui drausti rūkyti visuose parkuose, skveruose, aikštėse ir centriniame miesto parke.

REKOMENDACIJOS

Įgyvendinant Nacionalinės sveikatos tarybos rekomendacijas dėl rūkymo prevencijos plėtros, siekiant sukurti sveikesnę Šiaulių miesto savivaldybės aplinką be tabako dūmų, taip pat įgyvendinant Šiaulių miesto savivaldybės narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos 2011-2013 metų programos 2.7. priemonę: „*Siūlyti Savivaldybės tarybai drausti rūkyti miesto viešose vietose*“ ir remiantis 2012 m. rugsėjo mėn. atlikto miesto gyventojų požiūrio tyrimo duomenimis, prie jau įkurtų nerūkymo zonų (Prisikėlimo aikštėje, skvere prie Šiaulių miesto savivaldybės, Beržynėlio parke), šiauliečiai pritarė draudimui rūkyti šiose Šiaulių miesto vietose:

- ✓ pėsčiųjų bulvare (Vilniaus g.);
- ✓ miesto autobusų laukimo stotelėse,
- ✓ skveruose, parkuose ir aikštėse.

Remiantis tyrimo rezultatais, siūlytume savivaldybės politikams ryžtingiau kurti palankesnę sveikatai aplinką Šiaulių mieste, plėtojant nerūkymo zonas bei draudimą rūkyti viešose vietose.